

Informacja o postanowieniach z wzorca umownego
Ogólne Warunki Ubezpieczenia Prac Budowlano – Montażowych

Rodzaj informacji	Dotyczy	Nr jednostki redakcyjnej wzorca umownego
1. Przesłanki wypłaty odszkodowania i innych świadczeń	Rozdział I – szkody materialne	
	Przedmiot ubezpieczenia	§ 3.
	Miejsce ubezpieczenia	§ 4.
	Zakres ubezpieczenia	§ 5.
	Rozdział II – odpowiedzialność cywilna.	
	Przedmiot i zakres ubezpieczenia	§ 10.
	Postanowienia generalne do rozdziałów I i II	
	Czas trwania umowy ubezpieczenia	§ 18
	Klauzula nr 001	
	Klauzula nr 002	
	Klauzula nr 003	
	Klauzula nr 004	
	Klauzula nr 005	
	Klauzula nr 006	
	Klauzula nr 007	
	Klauzula nr 011	
	Klauzula nr 013	
	Klauzula nr 100	
	Klauzula nr 101	
	Klauzula nr 102	
	Klauzula nr 103	
	Klauzula nr 106	
	Klauzula nr 107	
	Klauzula nr 110	
	Klauzula nr 111	
	Klauzula nr 112	
	Klauzula nr 113	
	Klauzula nr 115	
Klauzula nr 116		
Klauzula nr 117		
Klauzula nr 119		
Klauzula nr 120		
Klauzula nr 121		

	Klauzula nr 201	
	Klauzula nr 203	
	Klauzula nr 218	
	Klauzula nr 219	
2. Ograniczenia oraz wyłączenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń uprawniające do odmowy wypłaty odszkodowania i innych świadczeń lub ich obniżenia	Definicje	§ 2. Ust. 1. Pkt. 11, 18
	Rozdział I – szkody materialne	
	Zakres ubezpieczenia	§ 5. Ust. 3-4
	Suma ubezpieczenia	§ 6. Ust. 1
	Wyłączenia szczegółowe	§ 7.
	Ustalenie wysokości szkody	§ 8. Ust. 5, 7
	Ustalenie wysokości odszkodowania	§ 9. Ust. 1. Pkt. 2, Ust. 2-4
	Rozdział II – odpowiedzialność cywilna.	
	Suma gwarancyjna	§ 11. Ust. 1
	Wyłączenia szczegółowe	§ 12.
	Postanowienia szczegółowe do rozdziału II	§ 13. Ust. 1, 4
	Wysokość odszkodowania	§ 14. Ust.1, 4, 7
	Postanowienia generalne do rozdziałów I i II	
	Wyłączenia ogólne	§ 15.
	Zawarcie umowy ubezpieczenia	§ 16. Ust. 6
	Składka ubezpieczeniowa	§ 17. Ust. 3
	Czas trwania umowy ubezpieczenia	§ 18. Ust. 6
	Obowiązki Ubezpieczającego	§ 19. Ust 4-5
	Ubezpieczenie wielokrotne	§ 22.
	Zabezpieczenie prawa do regresu	§ 23. Ust. 5
	Klauzula nr 001	
	Klauzula nr 002	
	Klauzula nr 003	
	Klauzula nr 004	
	Klauzula nr 005	
	Klauzula nr 006	
	Klauzula nr 007	
Klauzula nr 011		
Klauzula nr 013		
Klauzula nr 100		
Klauzula nr 101		
Klauzula nr 102		
Klauzula nr 103		

	Klauzula nr 106	
	Klauzula nr 107	
	Klauzula nr 110	
	Klauzula nr 111	
	Klauzula nr 112	
	Klauzula nr 113	
	Klauzula nr 115	
	Klauzula nr 116	
	Klauzula nr 117	
	Klauzula nr 119	
	Klauzula nr 120	
	Klauzula nr 121	
	Klauzula nr 201	
	Klauzula nr 203	
	Klauzula nr 218	
	Klauzula nr 219	

OGÓLNE WARUNKI UBEZPIECZENIA PRAC BUDOWLANO-MONTAŻOWYCH

§ 1. POSTANOWIENIA WSTĘPNE

1. Niniejsze ogólne warunki ubezpieczenia prac budowlano-montażowych (zwane dalej ogólnymi warunkami) stanowią podstawę do zawierania umów ubezpieczenia prac budowlano-montażowych pomiędzy Avivą Towarzystwem Ubezpieczeń Ogólnych SA (zwanym dalej Aviva) a osobami fizycznymi, osobami prawnymi lub jednostkami organizacyjnymi nieposiadającymi osobowości prawnej (zwanymi dalej Ubezpieczającym).
2. Umowa ubezpieczenia może zostać zawarta również na cudzy rachunek (Ubezpieczonego). W takim przypadku postanowienia niniejszych ogólnych warunków dotyczące Ubezpieczającego mają również zastosowanie odpowiednio do Ubezpieczonego.
3. Ubezpieczonymi na podstawie niniejszych ogólnych warunków mogą być podmioty związane z realizacją prac budowlano-montażowych, w szczególności takie jak: inwestor, generalny wykonawca, pozostali wykonawcy i podwykonawcy. Ubezpieczeni pozostają wymienieni w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.

§ 2. DEFINICJE

1. Ilekroć w niniejszych ogólnych warunkach, wniosku o zawarcie umowy ubezpieczenia, a także w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia oraz w innych pismach i oświadczeniach składanych w związku z zawarciem lub wykonywaniem tej umowy używa się wymienionych poniżej terminów, należy przez nie rozumieć:

- 1) **Mienie**
Przedmioty materialne.
- 2) **Maszyny budowlane**
Urządzenie lub zespół urządzeń stanowiących całość pod względem technicznym i funkcjonalnym:
  - o masie własnej wynoszącej co najmniej 500 kg,
  - wyposażone w silnik,
  - obsługiwane przez co najmniej jednego operatora,którego konstrukcja i przeznaczenie umożliwia prowadzenie prac budowlano-montażowych zgodnie z przyjętą do ich realizacji technologią.
- 3) **Sprzęt, narzędzia i wyposażenie budowy**
Sprzęt, narzędzia i wyposażenie wykorzystywane przy realizacji prac budowlano-montażowych, inne niż maszyny budowlane i niestanowiące elementu prac objętych kontraktem (w tym m.in. rusztowania, ogrodzenie, zabezpieczenia ppoż. oraz antywłamaniowe terenu budowy).
- 4) **Zaplecze budowy**
Wszelkiego rodzaju pomieszczenia i obiekty magazynowe, socjalne, warsztatowe i inne, wykorzystywane jako obiekty pomocnicze przy realizacji prac budowlano-montażowych, zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie terenu, w którego obrębie prowadzone są te prace. Zaplecza budowy nie stanowią obiekty należące do inwestora, istniejące na terenie budowy lub w jego bezpośrednim otoczeniu w dniu rozpoczęcia realizacji kontraktu.
- 5) **Kontrakt**
Umowa, zgodnie z którą realizowane są prace budowlano-montażowe obejmowane ochroną ubezpieczeniową na podstawie niniejszych ogólnych warunków.
- 6) **Teren budowy**
Lokalizacja obejmująca teren:
  - a) przekazany przez inwestora, w którego obrębie prowadzone są prace budowlano-montażowe,
  - b) zajmowany przez zaplecze budowy.
- 7) **Okres realizacji prac budowlano-montażowych**
Okres czasu zaczynający się w momencie rozpoczęcia realizacji prac budowlano-montażowych wynikających z kontraktu lub zakończenia wyładunku mienia objętego ochroną ubezpieczeniową na terenie budowy, a kończący się z chwilą ostatecznego odbioru prac budowlano-montażowych poprzez podpisanie końcowego protokołu zdawczo-odbiorczego lub z chwilą rozpoczęcia eksploatacji, którakolwiek z tych czynności nastąpi wcześniej.

Jeżeli odbiór lub włączenie do eksploatacji dotyczy jedynie części lub etapu prac budowlano-montażowych, instalacji lub jej części albo jednej lub większej ilości maszyn, okres realizacji prac budowlano-montażowych kończy się jak w zdaniu poprzedzającym dla tej części lub etapu, instalacji lub jej części albo maszyny, dla której nastąpiło odebranie lub włączenie do eksploatacji.

- 8) **Okres konserwacji lub gwarancji**
Okres czasu, w którym wykonawca prac budowlano-montażowych wypełnia swoje zobowiązania z tytułu gwarancji, rękojmi lub umów o konserwację, rozpoczynający się z chwilą ostatecznego odbioru prac budowlano-montażowych poprzez podpisanie końcowego protokołu zdawczo-odbiorczego lub z chwilą rozpoczęcia eksploatacji, którakolwiek z tych czynności nastąpi wcześniej.
Jeżeli odbiór lub włączenie do eksploatacji dotyczy jedynie części lub etapu prac budowlano-montażowych, instalacji lub jej części albo jednej lub większej ilości maszyn, okres konserwacji lub gwarancji rozpoczyna się jak w zdaniu poprzedzającym dla tej części lub etapu, instalacji lub jej części albo maszyny, dla której nastąpiło odebranie lub włączenie do eksploatacji.
- 9) **Rozruch próbny**
Ogół czynności wykonywanych bezpośrednio po zakończeniu budowy lub montażu maszyny, urządzenia lub instalacji, prowadzący do i kończący się jej pełnym uruchomieniem obejmujący rozruch mechaniczny i technologiczny.
- 10) **Testy**
Ogół czynności wykonywanych po rozruchu próbnym (uruchomieniu) maszyny, urządzenia lub instalacji i polegający na doprowadzeniu jej do normalnej pracy oraz sprawdzeniu projektowych możliwości technicznych i procesowych (weryfikacja gwarancji).
W odniesieniu do obiektów inżynierskich (takich jak np. mosty, wiadukty, estakady, kładki) przez testy rozumie się ogół czynności zmierzających do ustalenia prawidłowej nośności obiektu, przeprowadzanych zgodnie ze sztuką budowlaną.
- 11) **Franszyza redukcyjna**
Ustalona w umowie ubezpieczenia wartość kwotowa lub procentowa, o jaką będzie pomniejszana wysokość każdego odszkodowania zgodnie z postanowieniami niniejszych ogólnych warunków.
- 12) **Zdarzenie losowe**
Niezależne od woli Ubezpieczającego zdarzenie przyszłe i niepewne o charakterze nagłym, powodujące szkodę w ubezpieczonym mieniu.
- 13) **Zamawiający**
Osoba zlecająca realizację prac budowlano-montażowych.
- 14) **Osoba trzecia**
Osoba niebędąca stroną umowy ubezpieczenia, ani też osobą, na której rzecz zawarto umowę ubezpieczenia (Ubezpieczonym).
- 15) **Kradzież z włamaniem**
Dokonany lub usiłowany zabór mienia z terenu budowy, na który sprawca dostał się po uprzednim usunięciu siłą lub przy użyciu narzędzi (w tym podrobionym kluczem lub kluczem oryginalnym, który zdobył w wyniku kradzieży z włamaniem lub rabunku) istniejących zabezpieczeń lub na terenie którego ukrył się przed jego zamknięciem, pod warunkiem, że opuszczenie terenu budowy wymagało od niego usunięcia siłą lub przy użyciu narzędzi istniejących zabezpieczeń.
- 16) **Rabunek**
Dokonany lub usiłowany zabór mienia przez sprawcę, który w tym celu:
  - użył przemocy fizycznej lub groźby jej natychmiastowego użycia wobec Ubezpieczającego lub osób, za które Ubezpieczający ponosi odpowiedzialność,
  - doprowadził do stanu nieprzytomności lub bezbronności lub działań w inny sposób bezpośrednio zagrażający życiu Ubezpieczającego lub osób, za które Ubezpieczający ponosi odpowiedzialność.Niniejsze postanowienia mają również zastosowanie do przypadków, w których sprawca postępuje w opisany powyżej sposób bezpośrednio po dokonaniu kradzieży w celu utrzymania się w posiadaniu zabranej rzeczy.
Działania sprawcy skierowane wobec osób będących pracownikami firm ochrony mienia lub indywidualnie prowadzących działalność w zakresie ochrony mienia, z którymi Ubezpieczający zawarł umowę

cywilnoprawną będą traktowane na równi z działaniami wobec Ubezpieczającego lub osób, za które Ubezpieczający ponosi odpowiedzialność.

17) Wartość rzeczywista mienia

Wartość odpowiadająca kosztom przywrócenia mienia do stanu jak w dniu poprzedzającym wydarzenie się szkody, tzn. przy uwzględnieniu faktycznego stopnia zużycia.

18) Limit odpowiedzialności

Górna granica odpowiedzialności Avivy.

19) Reklamacja

Wystąpienie, w tym skarga lub zażalenie, skierowane do Avivy przez Ubezpieczającego, Ubezpieczonego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia, w którym Ubezpieczający, Ubezpieczony lub uprawniony z umowy ubezpieczenia zgłasza zastrzeżenia dotyczące usług świadczonych przez Avivę,

ROZDZIAŁ I – SZKODY MATERIALNE

§ 3.

PRZEDMIOT UBEZPIECZENIA

1. Na podstawie niniejszych ogólnych warunków ochroną ubezpieczeniową mogą zostać objęte:
  - 1) prace budowlano-montażowe (trwałe i tymczasowe) objęte kontraktem, wraz z wszelkimi materiałami, w tym dostarczonymi przez inwestora lub zamawiającego, które mają zostać wbudowane lub zamontowane,
  - 2) sprzęt, narzędzia, wyposażenie i zaplecze budowy,
  - 3) maszyny budowlane.
2. Przedmiot ubezpieczenia pozostaje wyszczególniony w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.
3. Inne kategorie mienia określone i zdefiniowane w Załączniku nr 1 „Klauzule indywidualne” do niniejszych ogólnych warunków pozostają objęte ochroną ubezpieczeniową, zawsze pod warunkiem wyszczególnienia tego faktu w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.

§ 4.

MIEJSCE UBEZPIECZENIA

Przedmiot ubezpieczenia, o którym mowa w § 3 ust. 1, pozostaje objęty ochroną ubezpieczeniową na terenie budowy wskazanym w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.

§ 5.

ZAKRES UBEZPIECZENIA

1. Ochroną ubezpieczeniową objęte są wszystkie szkody powstałe w przedmiocie ubezpieczenia, w miejscu ubezpieczenia i w trakcie okresu ubezpieczenia wskazanych w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia, polegające na jego utracie, uszkodzeniu lub zniszczeniu w wyniku jakichkolwiek zdarzeń losowych, z zastrzeżeniem wyłączeń zawartych w niniejszych ogólnych warunkach.
2. Aviva odpowiada dodatkowo, w granicach sumy ubezpieczenia, za szkody w przedmiocie ubezpieczenia:
  - 1) będące wynikiem jego skażenia lub zanieczyszczenia, powstałe w następstwie wystąpienia co najmniej jednego zdarzenia losowego objętego umową ubezpieczenia,
  - 2) powstałe wskutek akcji ratowniczej prowadzonej w związku ze zdarzeniami losowymi objętymi umową ubezpieczenia.
3. W razie zajścia zdarzenia losowego objętego umową ubezpieczenia, Aviva zwraca również Ubezpieczającemu, w granicach sumy ubezpieczenia:
  - 1) koszty poniesione w celu zabezpieczenia przedmiotu ubezpieczenia bezpośrednio zagrożonego szkodą,
  - 2) koszty wynikłe z zastosowania przez Ubezpieczającego wszelkich dostępnych środków w celu zmniejszenia szkody w przedmiocie ubezpieczenia,jeżeli środki te były właściwe, chociażby okazały się nieskuteczne, z zastrzeżeniem, że w przypadku opisanym w § 9 ust. 2 koszty te zostaną zmniejszone w takim stosunku jak odszkodowanie, tj. proporcjonalnie do stopnia zaniżenia sumy ubezpieczenia, bez względu na to, czy poniesione zostały na polecenie Avivy.
4. Jeżeli koszty określone w ust. 3 dotyczą łącznie zarówno przedmiotu ubezpieczenia, jak też i mienia nieubezpieczonego, Aviva pokrywa je w takiej proporcji do ogólnych kosztów poniesionych przez Ubezpieczającego, w jakiej wartość przedmiotu ubezpieczenia pozostaje do łącznej wartości przedmiotu ubezpieczenia i mienia nieubezpieczonego.

§ 6.

SUMA UBEZPIECZENIA

1. Suma ubezpieczenia, odrębna dla poszczególnych kategorii przedmiotów ubezpieczenia, ustalana jest przez Ubezpieczającego. Suma ubezpieczenia wskazana w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia stanowi górną granicę odpowiedzialności Avivy w odniesieniu do kategorii przedmiotu ubezpieczenia, dla której została ustalona, z zastrzeżeniem, że dla maszyn budowlanych suma ubezpieczenia ustalana jest odrębnie dla każdej pozycji wykazu, o którym mowa w § 16 ust. 2 pkt. 4).
2. Suma ubezpieczenia odpowiada:
  - 1) w odniesieniu do prac budowlano-montażowych – pełnej wartości kontraktu na dzień zakończenia jego realizacji wraz z kosztami wszystkich materiałów dostarczonych przez zamawiającego lub inwestora, które mają zostać wbudowane lub zamontowane,
  - 2) w odniesieniu do sprzętu, narzędzi, wyposażenia i zaplecza budowy – szacowanej maksymalnej wysokości szkody, jaka może powstać wskutek zajścia zdarzenia losowego; suma ubezpieczenia ustalana jest jako limit odpowiedzialności na jedno i wszystkie zdarzenia losowe,
  - 3) w odniesieniu do maszyn budowlanych – wartości odtworzeniowej nowych maszyn budowlanych, co oznacza koszt wymiany ubezpieczonych maszyn na nowe tego samego rodzaju i typu oraz o tych samych lub możliwie najbardziej zbliżonych parametrach, powiększonej o koszty zwykłego transportu i montażu.
3. Jeżeli w okresie realizacji prac budowlano-montażowych nastąpi zmiana zakresu rzeczowego realizowanych prac lub wartości kontraktu, Ubezpieczający zobowiązany jest do niezwłocznego zawiadomienia Avivy o tym fakcie oraz podania zaktualizowanego zakresu prac i wartości kontraktu w celu ich dostosowania do wymogów określonych w ust. 2 pkt. 1). Podwyższenie lub obniżenie sumy ubezpieczenia będzie skuteczne dopiero po potwierdzeniu tego faktu przez Avivę.
4. W przypadku istotnych zmian kosztów robocizny, kosztów pracy sprzętu i maszyn budowlanych lub cen materiałów w okresie realizacji prac budowlano-montażowych, które nie będą znajdowały odzwierciedlenia w zmianie wartości kontraktu, Ubezpieczający może zawiadomić o tym fakcie Avivę oraz dostosować sumę ubezpieczenia do pełnej wartości prac budowlano-montażowych objętych kontraktem na dzień zakończenia inwestycji, włącznie z kosztem wszystkich materiałów (w tym dostarczonych przez zamawiającego lub inwestora), które mają zostać wbudowane lub zamontowane, kosztem zwykłego transportu, cłem i pozostałymi opłatami oraz kosztem robocizny, a także pracy sprzętu, narzędzi, wyposażenia budowy i maszyn budowlanych. Podwyższenie lub obniżenie sumy ubezpieczenia będzie skuteczne dopiero po potwierdzeniu tego faktu przez Avivę.

§ 7.

WYŁĄCZENIA SZCZEGÓŁOWE

1. Aviva nie ponosi odpowiedzialności za:
  - 1) szkody o charakterze następczym między innymi takie jak utrata zysku, kary umowne, sądowe lub administracyjne, grzywny, straty spowodowane opóźnieniem, niewypełnieniem zobowiązań lub utratą kontraktu, utrata wartości rynkowej oraz jakiegokolwiek inne kary o charakterze pieniężnym lub odszkodowania o charakterze karnym,
  - 2) nieosiągnięcie zakładanych parametrów lub wydajności,
  - 3) szkody spowodowane błędami projektowymi,
  - 4) szkody spowodowane wadą materiałową (w tym wadą odlewniczą) lub wadliwym wykonaniem (z wyłączeniem szkód spowodowanych błędami popełnionymi w trakcie prowadzenia prac budowlano-montażowych), przy czym w odniesieniu do szkód spowodowanych wadą materiałową lub wadliwym wykonaniem jakiegokolwiek materiału budowlanego (przez który rozumie się wszelkiego rodzaju materiały stosowane do wykonania konstrukcji i wykończenia budynków lub budowli) wyłączenie niniejsze zostaje ograniczone do kosztów wymiany, naprawy lub poprawienia takiego wadliwego materiału, natomiast nie są wyłączone szkody w przedmiocie ubezpieczenia, nieposiadającym wyżej wymienionych wad, będące wynikiem zdarzenia losowego spowodowanego takim wadliwym materiałem budowlanym,
  - 5) koszt wymiany, naprawy lub poprawienia mienia błędnie zaprojektowanego, posiadającego wadę materiałową lub wadliwie wykonane,
  - 6) szkody powstałe w związku z prowadzeniem testów,
  - 7) normalne zużycie, korozję, utlenienie, powstawanie osadów, zniszczenie lub pogorszenie jakości spowodowane nieużytkowaniem lub oddziaływaniem normalnych warunków atmosferycznych, a także za szkody o charakterze wyłącznie estetycznym (m.in. takie jak zadrapania, pomalowanie powierzchni) nieograniczające w żaden sposób funkcjonalności,

- 8) szkody w sprzęcie, narzędziach i wyposażeniu budowy oraz maszynach budowlanych spowodowane awarią mechaniczną (rozumianą jako szkoda powstała wskutek błędnego zadziałania lub niezadziałania jakiegokolwiek części mechanicznej, jeżeli takie błędne zadziałanie lub niezadziałanie spowodowane zostało błędem w sterowaniu maszyną lub urządzeniem, niezależnie od faktu, czy taki błąd spowodowany został bezpośrednio lub pośrednio przez człowieka czy też jakiegokolwiek wewnętrzne lub zewnętrzne automatyczne urządzenie sterujące albo jakimkolwiek czynnikiem wewnętrznym rozumianym jako zdarzenie zaistniałe wewnątrz mechanizmu maszyny lub urządzenia, niezależnie od jego przyczyny pierwotnej) lub awarią elektryczną (rozumianą jako szkoda powstała wskutek niedotrzymania nominalnych parametrów prądu elektrycznego przewidzianych dla danej maszyny, urządzenia lub instalacji), zamarznięciem czynnika chłodzącego lub innego płynu, wadliwym smarowaniem, brakiem smaru lub czynnika chłodzącego, z zastrzeżeniem, że jeżeli wskutek awarii powstaną szkody o charakterze zewnętrznym, to takie szkody pozostają objęte ochroną ubezpieczeniową, również w odniesieniu do sprzętu, narzędzi i wyposażenia budowy oraz maszyn budowlanych,
- 9) szkody w maszynach budowlanych w trakcie ich montażu lub demontażu, a także powstałe podczas gdy są one obsługiwane przez operatorów nieposiadających stosownych i aktualnych uprawnień do wykonywania pracy na takich maszynach lub gdy operator znajduje się pod wpływem alkoholu, narkotyków, środków psychotropowych lub innych substancji odurzających,
- 10) szkody w pojazdach dopuszczonych do ruchu lub podlegających obowiązkowi rejestracji,
- 11) szkody w sprzęcie pływającym lub statkach powietrznych,
- 12) szkody w aktach, rysunkach, planach, projektach, rachunkach, asygnatach i innej dokumentacji kontraktu, wartościach pieniężnych, znaczkach, papierach wartościowych, a także we wszelkich opakowaniach, takich jak pudła, skrzynie itp.,
- 13) szkody powstałe wskutek kradzieży mienia; wyłączenie niniejsze nie obejmuje szkód powstałych w wyniku kradzieży z włamaniem i rabunku, które pozostają objęte ochroną ubezpieczeniową,
- 14) szkody ujawnione podczas inwentaryzacji, przeglądów i przygotowania kontraktu do odbioru,
- 15) szkody, za które odpowiedzialność regulowana jest w prawie górniczym i geologicznym.

§ 8.

USTALENIE WYSOKOŚCI SZKODY

1. Wysokość szkody ustala się:
  - 1) w przypadku szkody częściowej, kiedy mienie nadaje się do naprawy lub remontu – jako niezbędny koszt naprawy lub remontu konieczny do odtworzenia uszkodzonego mienia, z uwzględnieniem:
    - a) dla budynków i budowli w trakcie realizacji – dotychczasowych wymiarów, technologii, konstrukcji i standardu wykończenia przy zastosowaniu takich samych lub najbardziej zbliżonych materiałów,
    - b) dla maszyn, instalacji i urządzeń w trakcie realizacji oraz sprzętu, narzędzi, wyposażenia, zaplecza budowy i maszyn budowlanych – dotychczasowego rodzaju i typu oraz tych samych lub możliwie najbardziej zbliżonych parametrów,
 powiększony o koszty zwykłego transportu i montażu,
  - 2) w przypadku szkody całkowitej – jako wartość rzeczywistą mienia.
2. Jeżeli przedmiotem montażu są maszyny, instalacje lub urządzenia wcześniej eksploatowane, wysokość szkody ustala się zawsze jako wartość rzeczywistą mienia.
3. Wszystkie szkody, które mogą być przedmiotem naprawy lub remontu, powinny zostać naprawione, z zastrzeżeniem, że jeżeli koszt naprawy lub remontu osiągnie lub przekroczy wartość rzeczywistą mienia, wysokość szkody zostanie ustalona zgodnie z postanowieniami ust. 1 pkt. 2.
4. W razie zaniechania odtworzenia, naprawy lub remontu mienia dotkniętego szkodą, jej wysokość ustala się według wartości rzeczywistej tego mienia. W razie braku możliwości odtworzenia, naprawienia lub wyremontowania zniszczonego, utraconego lub uszkodzonego mienia ze względu na fakt niedostępności na rynku urządzenia o identycznych lub możliwie zbliżonych parametrach technicznych, wysokość szkody ustala się jak w zdaniu poprzedzającym.
5. Dla potrzeb niniejszych ogólnych warunków wartość rzeczywista maszyn budowlanych obliczana jest wg poniższej skali, w zależności od liczby lat, które upłynęły od daty produkcji danej maszyny:
  - 1) do 2 lat włącznie – bez naliczania zużycia
  - 2) powyżej 2 lat do 9 lat włącznie – zużycie w wysokości 10 proc. za każdy kolejny rok powyżej 2 lat

3) powyżej 9 lat – zużycie w wysokości 80 proc.

6. Koszty napraw prowizorycznych zostaną poniesione przez Avivę, jeśli takie naprawy stanowią część napraw ostatecznych i nie zwiększą całkowitej wysokości szkody ustalonej zgodnie z powyższymi postanowieniami.
7. Koszty jakichkolwiek zmian, uzupełnień, innowacji i/lub ulepszeń nie podlegają odszkodowaniu na podstawie niniejszych ogólnych warunków.
8. Przy ustalaniu rozmiaru szkody nie uwzględnia się jakichkolwiek kosztów związanych z wprowadzeniem lub koniecznością realizacji postanowień stosownego prawa lub rozporządzenia organów administracji państwowej lub samorządowej dotyczącego konstrukcji budynków i budowli, prac naprawczych lub remontowych, które Ubezpieczający jest zobowiązany ponieść dodatkowo w porównaniu do pierwotnych kosztów realizacji prac budowlano-montażowych, w związku ze zmianami jakichkolwiek przepisów prawa.

§ 9.

USTALENIE WYSOKOŚCI ODSZKODOWANIA

1. Wysokość odszkodowania ustala się w kwocie odpowiadającej wysokości szkody z uwzględnieniem następujących zasad:
  - 1) do ustalonej wysokości szkody dolicza się, w granicach sumy ubezpieczenia, poniesione przez Ubezpieczającego uzasadnione i udokumentowane koszty, o których mowa w § 5 ust. 3,
  - 2) od ustalonej wysokości szkody odejmuje się wartość tej części mienia dotkniętego szkodą, które z uwagi na rodzaj lub rozmiar uszkodzeń nadaje się jeszcze do dalszego użytku, sprzedaży, lub przeróbki.
2. W razie zadeklarowania przez Ubezpieczającego sumy ubezpieczenia poniżej faktycznej wartości przedmiotu ubezpieczenia ustalonej zgodnie z § 6 ust. 2, naliczone odszkodowanie zostanie zmniejszone w takiej proporcji, w jakiej zadeklarowana suma ubezpieczenia pozostaje do faktycznej całkowitej wartości przedmiotu ubezpieczenia. Zasada niniejsza nie będzie miała zastosowania dla ubezpieczenia sprzętu, narzędzi, wyposażenia i zaplecza budowy oraz kategorii mienia lub kosztów, dla których ustalono limit odpowiedzialności na jedno i wszystkie zdarzenia. Poprawność zadeklarowanych sum ubezpieczenia będzie weryfikowana dla poszczególnych kategorii przedmiotów ubezpieczenia oddzielnie, z zastrzeżeniem, że dla maszyn budowlanych weryfikacja będzie przeprowadzona w odniesieniu do poszczególnych pozycji wykazu.
3. W razie zadeklarowania przez Ubezpieczającego sumy ubezpieczenia powyżej faktycznej wartości przedmiotu ubezpieczenia, Aviva odpowiada tylko do wysokości faktycznej szkody.
4. Od ostatecznej wartości wyliczonego odszkodowania ustalonej zgodnie z postanowieniami ust. 1 – 3 potrąca się franszyzy redukcyjne w wysokości wskazanej w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.

ROZDZIAŁ II – ODPOWIEDZIALNOŚĆ CYWILNA

§ 10.

PRZEDMIOT I ZAKRES UBEZPIECZENIA

1. Aviva obejmuje ochroną ubezpieczeniową odpowiedzialność cywilną Ubezpieczającego, gdy w związku z prowadzeniem określonych w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia prac budowlano-montażowych, objętych ochroną ubezpieczeniową w ramach Rozdziału I niniejszych ogólnych warunków lub posiadanym i wykorzystywanym w trakcie tych prac mieniem, Ubezpieczający jest zobowiązany, w myśl obowiązujących przepisów prawnych, do naprawienia szkody poniesionej przez osobę trzecią w wyniku śmierci, uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia (szkoda osobowa) lub w wyniku utraty, zniszczenia lub uszkodzenia mienia (szkoda rzeczowa), pod warunkiem że zdarzenie bezpośrednio powodujące szkodę miało miejsce na terenie budowy lub w jego bezpośrednim otoczeniu.
2. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje pozaumowną (deliktową) odpowiedzialność cywilną Ubezpieczającego wobec osób trzecich.
3. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje roszczenia składane w oparciu o prawo polskie.

§ 11.

SUMA GWARANCYJNA

1. Suma gwarancyjna wskazana w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia stanowi górną granicę odpowiedzialności Avivy dla jednego i wszystkich zdarzeń powodujących odpowiedzialność Ubezpieczającego, powstałych w okresie realizacji prac budowlano-montażowych.
2. Dla potrzeb określenia górnej granicy odpowiedzialności Avivy wszystkie szkody będące wynikiem tego samego zdarzenia bezpośrednio powodującego szkodę uważa się za powstałe w wyniku jednego zdarzenia.

§ 12.
WYŁĄCZENIA SZCZEGÓŁOWE

Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje odpowiedzialności cywilnej Ubezpieczającego:

- 1) za szkody powstałe wskutek zdarzeń, które miały miejsce po upływie ostatniego dnia okresu realizacji prac budowlano-montażowych,
- 2) za roszczenia o wykonanie umów (w tym o wykonanie zastępcze) lub o zwrot kosztów poniesionych na poczet wykonania umów,
- 3) za szkody powstałe wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania lub usługi,
- 4) za szkody powstałe po wykonaniu prac budowlano-montażowych lub włączeniu ich do eksploatacji, wynikające z ich wadliwego wykonania,
- 5) za szkody, za które Ubezpieczający jest odpowiedzialny w wyniku umownego przejścia odpowiedzialności cywilnej osoby trzeciej albo wskutek rozszerzenia zakresu własnej odpowiedzialności cywilnej ponad odpowiedzialność wynikającą z obowiązujących przepisów prawa,
- 6) za szkody powstałe w jakimkolwiek mieniu, które jest ubezpieczone lub mogłoby zostać ubezpieczone w ramach Rozdziału I niniejszych ogólnych warunków,
- 7) za szkody spowodowane wibracjami, usunięciem lub osłabieniem elementów nośnych, podpór lub nośności gruntu,
- 8) za szkody wyrządzone pracownikom Ubezpieczającego (przez których rozumie się także osoby fizyczne zatrudnione na podstawie umów cywilnoprawnych) lub podmiotów związanych z realizacją prac budowlano-montażowych zgodnie z kontraktem, które to podmioty w całości lub w części pozostają ubezpieczone w ramach Rozdziału I niniejszych ogólnych warunków,
- 9) za szkody w mieniu będącym własnością lub w pieczy, na przechowaniu lub pod kontrolą Ubezpieczającego lub podmiotów związanych z realizacją prac budowlano-montażowych zgodnie z kontraktem, które to podmioty w całości lub w części pozostają ubezpieczone w ramach Rozdziału I niniejszych ogólnych warunków; wyłączenie niniejsze odnosi się również do mienia pracowników wymienionych wyżej podmiotów oraz osób zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych,
- 10) za szkody spowodowane przez pojazdy podlegające obowiązkowemu ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej, sprzęt pływający lub statki powietrzne,
- 11) za zobowiązania powstałe w wyniku zgody Ubezpieczającego na zapłacenie jakiegokolwiek sumy jako odszkodowania lub w charakterze innego świadczenia, chyba że takie zobowiązanie powstałoby niezależnie od wyrażenia takiej zgody,
- 12) za szkody powstałe w wyniku naruszenia praw autorskich, licencji, patentów, znaków towarowych i nazw fabrycznych,
- 13) za szkody niebędące wynikiem szkód rzeczowych lub osobowych (czyste straty finansowe),
- 14) za szkody powodujące roszczenia odszkodowawcze pomiędzy Ubezpieczonymi,
- 15) w związku z wprowadzeniem do obrotu produktu wadliwego lub niebezpiecznego, w tym za szkody w substancji samego produktu oraz pokrywane na podstawie gwarancji lub rękojmi, a także w związku z dostarczeniem produktu innego niż uzgodniono,
- 16) za szkody spowodowane wycofaniem lub koniecznością wycofania produktu z rynku, usunięciem, naprawą, wymianą, zastąpieniem produktem wolnym od wad, obniżeniem wartości lub kosztami takiego obniżenia wartości produktów, prac lub usług dostarczonych, zainstalowanych, zmontowanych, zbudowanych, wzniesionych, wykonanych lub odtworzonych przez Ubezpieczającego,
- 17) za szkody powstałe w wyniku uszkodzenia, utraty, zniszczenia wartości pieniężnych, papierów wartościowych, biżuterii, kamieni szlachetnych, dokumentów, planów, zbiorów archiwalnych, filatelistycznych, numizmatycznych, dzieł sztuki lub innych przedmiotów o charakterze zabytkowy, artystycznym lub unikatowym,
- 18) za szkody wyrządzone osobom bliskim Ubezpieczającego lub osób, za które ponosi on odpowiedzialność,
- 19) za szkody powstałe w wyniku oszczerstw i pomówień oraz powstałe w wyniku naruszenia dóbr osobistych osoby trzeciej, innych niż życie i zdrowie,
- 20) za szkody powstałe w wyniku oddziaływania azbestu, dioksyn, formaldehydów.

§ 13.
POSTANOWIENIA SZCZEGÓŁOWE DO ROZDZIAŁU II

1. Bez uprzedniej pisemnej zgody Avivy, Ubezpieczający ani nikt inny w jego imieniu nie uzna odpowiedzialności, nie uczyni żadnej oferty ani przyrzeczenia, nie podejmie żadnego zobowiązania do wypłaty odszkodowania, nie wypłaci odszkodowania ani też nie podejmie kroków w celu zawarcia ugody z poszkodowaną osobą trzecią. W razie naruszenia powyższego postanowienia Aviva jest zwolniona z obowiązku świadczenia.
2. Ubezpieczający udzieli wszelkich informacji, wyjaśnień i pomocy oraz dostarczy wszelkie dowody potrzebne do ustalenia okoliczności i rozmiaru wyrządzonej szkody, jakich Aviva może zażądać w związku z prowadzonym postępowaniem likwidacyjnym.
3. Ubezpieczający jest obowiązany przesłać Avivie orzeczenie sądu w sprawie cywilnej lub karnej związanej ze zdarzeniem, z którego wynika jego odpowiedzialność, w takim czasie, aby umożliwić Avivie zajęcie stanowiska odnośnie wniesienia środka odwoławczego.
4. Aviva może wypłacić odszkodowanie w wysokości sumy gwarancyjnej dla jednego zdarzenia lub jakiegokolwiek mniejszej sumy, która zaspokoi roszczenia wynikające ze zdarzenia, zwalniając się z dalszej odpowiedzialności za takie zdarzenie, w tym w szczególności z konieczności ponoszenia dalszych kosztów obrony Ubezpieczającego.
5. Jeżeli przeciwko Ubezpieczającemu zostało wszczęte postępowanie karne, karno-administracyjne lub podobne albo jeżeli poszkodowany wystąpił z roszczeniem o odszkodowanie na drogę sądową, Ubezpieczający jest zobowiązany niezwłocznie zawiadomić o takim fakcie Avivę. Na żądanie Avivy Ubezpieczający jest zobowiązany udzielić pełnomocnictwa procesowego wskazanemu przez Avivę pełnomocnikowi.

§ 14.
WYSOKOŚĆ ODSZKODOWANIA

1. Aviva jest zobowiązana do wypłaty odszkodowania w granicach odpowiedzialności cywilnej Ubezpieczającego do wysokości sumy gwarancyjnej określonej zgodnie z postanowieniami § 11, z zastrzeżeniem, że jeżeli wcześniej wypłacone odszkodowanie, zgodnie z postanowieniami § 21 ust. 2 spowodowało zmniejszenie sumy gwarancyjnej, górną granicę odpowiedzialności Avivy stanowi taka zmniejszona suma gwarancyjna.
2. Aviva, w granicach sumy gwarancyjnej, jest także zobowiązana do:
  - 1) zwrotu kosztów poniesionych przez Ubezpieczającego w razie zajścia zdarzenia powodującego jego odpowiedzialność w celu zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów,
  - 2) poniesienia niezbędnych kosztów wynagrodzenia rzeczoznawców powołanych przez Avivę albo za jej zgodą, w celu ustalenia okoliczności zdarzenia, z którego wynika odpowiedzialność Ubezpieczającego i rozmiaru wyrządzonej szkody,
  - 3) poniesienia niezbędnych kosztów obrony sądowej przed roszczeniami, w tym w szczególności kosztów pomocy prawnej udzielonej przez zatrudnionego w porozumieniu z Avivą adwokata, radcy prawnego lub kancelarii prawnej, w sporze prowadzonym na polecenie Avivy lub za jej zgodą.
3. Jeżeli w wyniku zdarzenia powodującego odpowiedzialność Ubezpieczającego objętą ochroną ubezpieczeniową zostanie przeciwko niemu wszczęte postępowanie karne, Aviva pokryje koszty obrony, jeżeli zażądała powołania obrony lub wyraziła zgodę na pokrycie tych kosztów. Koszty, o których mowa w zdaniu poprzedzającym są ponoszone przez Avivę w granicach sumy gwarancyjnej.
4. Od ostatecznej wartości wyliczonego odszkodowania potrąca się franszyzę redukcyjną w wysokości wskazanej w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.
5. Aviva wypłaca odszkodowanie na podstawie uznania, ugody lub prawomocnego orzeczenia sądowego.
6. Jeżeli tytułem odszkodowania przysługuje poszkodowanej osobie trzeciej zarówno świadczenie jednorazowe jak i renty, Aviva zaspokaja je, do wysokości sumy gwarancyjnej, w następującej kolejności:
  - 1) świadczenie jednorazowe,
  - 2) renta czasowa,
  - 3) renta dożywotnia.
7. Jeżeli Ubezpieczający nie godzi się na propozycję Avivy dotyczącą świadczenia i przez to uniemożliwia zaspokojenie roszczenia, Aviva nie odpowiada za powstałe z tego powodu odsetki i wszelkie dodatkowe koszty, jeżeli uprzednio powiadomiła o tym Ubezpieczającego.

POSTANOWIENIA GENERALNE DLA ROZDZIAŁÓW I I II

§ 15. WYŁĄCZENIA OGÓLNE

1. Aviva nie ponosi odpowiedzialności za szkodę powstałą bezpośrednio lub pośrednio wskutek:

- 1) działania promieniowania jonizującego lub skażenia radioaktywnego pochodzącego z jakiegokolwiek źródła, a w szczególności z paliwa jądrowego lub z jakichkolwiek odpadów promieniotwórczych powstałych w wyniku reakcji rozpadu albo syntezy jądrowej,
- 2) następujących zdarzeń (niezależnie od faktu, czy do powstania szkody przyczyniły się w jakimkolwiek stopniu inne zdarzenia oddziałujące jednocześnie lub w dowolnej kolejności ze zdarzeniami wymienionymi poniżej):
  - a) wojny, najazdu, wrogiego działania drugiego państwa, agresji zbrojnej lub działań wojennych bez względu na fakt, czy wojna została wypowiedziana czy też nie, wojny domowej, buntu, przewrotu, rewolucji, powstania lub niepokojów społecznych przybierających rozmiary powstania, przewrotu wojskowego, działań uzurpatorskich, wprowadzenia stanu wojennego lub stanu wyjątkowego,
  - b) jakiegokolwiek aktu terroryzmu obejmującego w szczególności:
    - użycie lub groźbę użycia siły lub przemocy,
    - pozbawienie życia, zniszczenie lub uszkodzenie mienia (obejmujące także usiłowanie, przygotowanie, pomocnictwo lub groźbę pozbawienia życia czy też zniszczenia lub uszkodzenia mienia), w szczególności na skutek działania promieniowania radioaktywnego lub zanieczyszczenia środkami chemicznymi lub biologicznymidokonane przez jakiegokolwiek osoby lub grupy osób podejmujących działania w szczególności z pobudek politycznych, religijnych lub ideologicznych, tak aby:
    - osiągnąć cele wynikające z przekonania, niezależnie od faktu, czy cele takie zostały w jakiegokolwiek formie zaimplementowane lub sprecyzowane,
    - zastraszyć społeczeństwo lub jakąkolwiek jego część;
  - c) wszelkich działań przedsięwziętych w związku z kontrolowaniem, zapobieganiem lub zwalczaniem skutków zdarzeń wymienionych w literach a) i b), a także wszelkich działań pozostających w jakiegokolwiek relacji do zdarzeń wymienionych w literach a) i b).

- 3) rozruchów, strajków, lokautów, niepokojów społecznych,
- 4) konfiskaty, zawłaszczenia, nacjonalizacji, rekwizycji, zniszczenia, które nastąpiło na mocy aktu prawnego, niezależnie od jego formy, wydanego przez władze państwowe lub samorządowe,
- 5) skażenia lub zanieczyszczenia środowiska lub ubezpieczonego mienia odpadami przemysłowymi, a także emitowanymi do otoczenia zanieczyszczeniami,
- 6) umyślnego działania lub zaniechania albo rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego lub osób, za które Ubezpieczający ponosi odpowiedzialność,
- 7) uszkodzenia, zmiany lub zniszczenia, a także ograniczenia zakresu funkcjonalności, dostępności lub działania jakiegokolwiek systemu komputerowego, sprzętu komputerowego (hardware), oprogramowania (software), programów, danych, nośników danych lub mediów służących do przechowywania danych informatycznych, mikroprocesorów, układów scalonych lub podobnych urządzeń lub komponentów stanowiących część sprzętu komputerowego, jeśli zdarzenia opisane powyżej nastąpiły jako rezultat umyślnego (tj. z zamiarem wyrządzenia szkody) lub też przypadkowego przesłania lub przekazania (elektronicznie lub w inny sposób) programu zawierającego jakiegokolwiek instrukcje lub kody logiczne działające w niszczący sposób, w szczególności obejmujące wirusy, „robaki” komputerowe lub też programy określane mianem „koni trojańskich”, „bomb logicznych” lub analogicznie działające; jeżeli tego rodzaju programy mogą być zidentyfikowane jako przyczyna zaistniałej szkody, ich zadziałanie będzie traktowane jako zdarzenie wyłączone z zakresu ubezpieczenia.

2. Na Ubezpieczającym spoczywa obowiązek udowodnienia, że wymienione w ust. 1 pkt. 2), 3) lub 4) zdarzenia, jako fakty powszechnie znane, nie były bezpośrednią lub pośrednią przyczyną powstania szkody.

§ 16. ZAWARCIE UMOWY UBEZPIECZENIA

1. Zawarcie umowy ubezpieczenia następuje na podstawie pisemnego wniosku Ubezpieczającego lub jego przedstawiciela skierowanego do Avivy.
2. Wniosek powinien zawierać co najmniej:
  - 1) imię i nazwisko/ firmę, siedzibę i adres Ubezpieczającego i Ubezpieczonego, jeżeli jest on inną osobą niż Ubezpieczający,

- 2) informację na temat doświadczenia podmiotów realizujących prace budowlano-montażowe przewidziane kontraktem,
  - 3) miejsce, zakres i okres ubezpieczenia,
  - 4) przedmiot i sumę ubezpieczenia, z zastrzeżeniem, że dla maszyn budowlanych dodatkowo wykaz maszyn i urządzeń, które mają zostać objęte ochroną ubezpieczeniową, wraz z nazwą producenta, rokiem produkcji, typem, modelem, stanem technicznym oraz sumą ubezpieczenia określoną odrębnie dla każdej pozycji,
  - 5) opis przewidzianych do realizacji prac budowlano-montażowych (m.in. wymiary, zastosowane materiały, metoda budowy),
  - 6) opis bezpośredniego otoczenia miejsca ubezpieczenia (w tym zagrożeń naturalnych),
  - 7) informację o zaistniałych w okresie ostatnich 5 lat szkodach w związku z realizacją prac budowlano-montażowych prowadzonych lub zleczonych przez Ubezpieczającego, bez względu na to, czy prace te były objęte ochroną ubezpieczeniową i czy za szkodę zostało wypłacone odszkodowanie, z podaniem przyczyny powstania szkody, jej wysokości oraz kwoty otrzymanego odszkodowania.
3. Aviva zastrzega sobie prawo żądania od Ubezpieczającego lub jego przedstawiciela dodatkowych informacji, jeżeli uzna, że dotychczas otrzymane nie są wystarczające do prawidłowej oceny ryzyka.
4. Ubezpieczający lub jego przedstawiciel zobowiązany jest według swojej najlepszej wiedzy udzielić informacji wymienionych w formularzu wniosku oraz odpowiedzieć na wszystkie pytania zawarte w jakichkolwiek pismach Avivy, a także podać wszystkie znane sobie okoliczności istotne dla oceny ryzyka i zakresu odpowiedzialności. Jeżeli pomimo braku podania informacji lub udzielenia odpowiedzi w odniesieniu do którejkolwiek z poruszonych przez Avivę kwestii zawarta została umowa ubezpieczenia, pominięte okoliczności uważa się za nieistotne.
5. Jeżeli okoliczności, na podstawie których Aviva zawarła umowę ubezpieczenia, uległy zmianie w trakcie okresu ubezpieczenia, Ubezpieczający lub jego przedstawiciel jest zobowiązany zawiadomić Avivę o takich zmianach niezwłocznie po powzięciu o nich wiadomości.
6. Aviva nie ponosi odpowiedzialności za skutki okoliczności, które z naruszeniem ustępów poprzedzających nie zostały podane do jej wiadomości. Jeżeli do powyższego naruszenia doszło z winy umyślnej, w razie wątpliwości przyjmuje się, że zdarzenie losowe przewidziane umową ubezpieczenia i jego następstwa są skutkiem okoliczności, o których mowa w zdaniu poprzedzającym.
7. W przypadku umowy ubezpieczenia zawieranej na cudzy rachunek, Ubezpieczający jest zobowiązany przekazać osobie zainteresowanej, przed przystąpieniem tej osoby do takiej umowy ubezpieczenia, warunki umowy ubezpieczenia, w szczególności niniejsze ogólne warunki ubezpieczenia prac budowlano-montażowych wraz z informacją o postanowieniach wzorca umownego, na piśmie lub jeżeli osoba zainteresowana wyrazi na to zgodę, na innym trwałym nośniku, rozumianym jako materiał lub urządzenie umożliwiające konsumentowi lub przedsiębiorcy przechowywanie informacji kierowanych osobiście do niego, w sposób umożliwiający dostęp do informacji w przyszłości przez czas odpowiedni do celów, jakim te informacje służą, i które pozwalają na odtworzenie przechowywanych informacji w niezmienionej postaci.

§ 17. SKŁADKA UBEZPIECZENIOWA

1. Wysokość składki należnej z tytułu udzielonej przez Avivę ochrony ubezpieczeniowej obliczana jest jako iloczyn:
  - 1) przyjętej w umowie ubezpieczenia stawki ustalonej w szczególności w oparciu o następujące kryteria: zakres udzielanej ochrony ubezpieczeniowej, rodzaj prac budowlano-montażowych, doświadczenie podmiotów związanych z realizacją prac budowlano-montażowych, rodzaj i stan techniczny maszyn budowlanych, które mają zostać objęte ochroną ubezpieczeniową, lokalizacja terenu budowy, dotychczasowa szkodowość oraz
  - 2) zadeklarowanej przez Ubezpieczającego sumy ubezpieczenia.
2. Wysokość składki z tytułu udzielonej przez Avivę ochrony ubezpieczeniowej, jak również termin jej płatności wskazane są w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia. W razie braku określenia terminu płatności, składka lub jej rata należna Avivie powinna zostać w pełni opłacona w terminie 14 dni od dnia zawarcia umowy ubezpieczenia.
3. Na wniosek Ubezpieczającego składka może zostać rozłożona na raty. W razie rozłożenia płatności składki na raty, z chwilą uznania przez Avivę roszczenia niezapłacone raty składki stają się natychmiast wymagalne. Jeżeli Ubezpieczający nie opłaci pozostałych rat składki, Aviva pomniejszy o tę sumę należne odszkodowanie.
4. Jeżeli płatność składki lub jej raty dokonywana jest w formie przelewu bankowego, za termin zapłaty uważa się dzień złożenia polecenia zapłaty, pod warunkiem że na rachunku Ubezpieczającego znajdowała się ilość środków pozwalająca na realizację przelewu.

5. W razie ujawnienia okoliczności, która pociąga za sobą istotną zmianę prawdopodobieństwa zaistnienia zdarzenia losowego, każda ze stron umowy ubezpieczenia może żądać odpowiedniej zmiany wysokości składki, poczynając od chwili, w której zaszła ta okoliczność. W razie zgłoszenia takiego żądania druga strona może w terminie 14 dni wypowiedzieć umowę ubezpieczenia ze skutkiem natychmiastowym.

§ 18.

CZAS TRWANIA UMOWY UBEZPIECZENIA

1. Okres ubezpieczenia obejmuje okres realizacji prac budowlano-montażowych. Dodatkowo okres ubezpieczenia może obejmować okres konserwacji lub gwarancji, na podstawie i zgodnie z treścią Klauzul 003, 004 lub 201 zawartych w Załączniku nr 1 do niniejszych ogólnych warunków.
2. Umowa ubezpieczenia zawierana jest na okres ubezpieczenia wskazany w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.
3. Odpowiedzialność Avivy rozpoczyna się pierwszego dnia okresu ubezpieczenia, jednak nie wcześniej niż w momencie rozpoczęcia okresu realizacji prac budowlano-montażowych i kończy się:
  - 1) w odniesieniu do prac budowlano-montażowych – z upływem ostatniego dnia okresu realizacji prac budowlano-montażowych,
  - 2) w odniesieniu do sprzętu, narzędzi, wyposażenia i zaplecza budowy oraz maszyn budowlanych – w momencie rozpoczęcia ich załadunku w celu usunięcia z terenu budowy,
  - 3) w odniesieniu do odpowiedzialności cywilnej – z dniem wypłaty odszkodowania, które spowoduje wyczerpanie sumy gwarancyjnej dla wszystkich zdarzeń w okresie ubezpieczenia,
jednak w żadnym wypadku, nie później niż ostatniego dnia okresu ubezpieczenia realizacji prac budowlano-montażowych wskazanego w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.
4. W odniesieniu do będących przedmiotem montażu instalacji, maszyn lub urządzeń, wcześniej eksploatowanych odpowiedzialność kończy się w momencie rozpoczęcia ich rozruchu próbnego.
5. W razie przedłużenia okresu ubezpieczenia o okres konserwacji lub gwarancji dodatkowa odpowiedzialność Avivy rozpoczyna się pierwszego dnia okresu konserwacji lub gwarancji i kończy się z upływem ostatniego dnia tego okresu.
6. Niezależnie od postanowień zawartych w ust. 3, 4 i 5, w razie niezgodnego z harmonogramem, częściowego lub całkowitego przerwania realizacji prac budowlano-montażowych (z wyjątkiem przypadków, kiedy przerwanie prac nastąpiło jako rezultat powstania szkody będącej wynikiem zaistnienia zdarzenia losowego objętego ochroną ubezpieczeniową), odpowiedzialność Avivy zostaje ograniczona do szkód powstałych w przedmiocie ubezpieczenia w wyniku:
  - 1) pożaru, przez które rozumie się szkody spowodowane przez ogień, który przedostał się poza palenisko lub powstał bez paleniska i jest w stanie rozprzestrzeniać się samoistnie,
  - 2) wybuchu, przez które rozumie się szkody spowodowane przez gwałtowną zmianę stanu równowagi układu z jednoczesnym wyzwoleniem się gazów, pyłów lub pary, wywołaną ich dążnością do rozprzestrzeniania się, przy czym w odniesieniu do naczyń ciśnieniowych i innych tego rodzaju zbiorników obowiązuje warunek, aby ściany tych naczyń i zbiorników uległy rozdarciu w takich rozmiarach, że wskutek ujęcia gazów, pyłów, pary lub cieczy nastąpiło nagłe wyrównanie ciśnień; do wybuchu zalicza się także implozję, polegającą na uszkodzeniu ciśnieniem zewnętrznym zbiornika lub aparatu próżniowego,
  - 3) bezpośredniego uderzenia pioruna, przez które rozumie się szkody spowodowane przez gwałtowne wyładowanie elektryczne w atmosferze, działające bezpośrednio na przedmiot objęty ubezpieczeniem,
  - 4) upadku statku powietrznego, przez które rozumie się szkody spowodowane przez katastrofę lub przymusowe lądowanie samolotu silnikowego, bezsilnikowego lub innego obiektu latającego, a także upadek jego części lub przewożonego ładunku lub paliwa.Jeżeli w terminie 90 dni od dnia przerwania realizacji kontraktu prace budowlano-montażowe nie zostaną wznowione, umowa ubezpieczenia rozwiąże się na mocy niniejszego postanowienia ogólnych warunków z upływem ostatniego dnia ww. okresu.
7. Wszelkie przedłużenia okresu realizacji prac budowlano-montażowych bądź okresu konserwacji lub gwarancji wymagają uprzedniej pisemnej zgody Avivy.
8. Jeżeli Aviva ponosiła odpowiedzialność z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia jeszcze przed zapłaceniem składki lub jej raty, a składka lub jej rata nie zostały opłacone w ustalonym terminie, Aviva ma prawo wypowiedzieć umowę ubezpieczenia ze skutkiem natychmiastowym, zawiadamiając o tym Ubezpieczającego i jednocześnie zachowując prawo żądania zapłaty składki za okres, przez który faktycznie ponosiła odpowiedzialność. W razie braku wypowiedzenia umowy rozwiązuje się ona z końcem okresu,

na który przypadła niezapłacona składka, a Aviva zachowuje prawo do żądania zapłaty składki za okres, przez który faktycznie ponosiła odpowiedzialność.

9. Jeżeli umowa ubezpieczenia została zawarta na okres dłuższy niż 6 miesięcy Ubezpieczający może odstąpić od umowy ubezpieczenia w terminie 30 dni, a w przypadku, gdy Ubezpieczający jest przedsiębiorcą w terminie 7 dni od dnia zawarcia umowy ubezpieczenia. Jeżeli najpóźniej w chwili zawarcia umowy ubezpieczenia Aviva nie poinformowała Ubezpieczającego będącego konsumentem o prawie odstąpienia od umowy, termin 30 dni biegnie od dnia, w którym Ubezpieczający będący konsumentem dowiedział się o tym prawie. Odstąpienie od umowy ubezpieczenia nie zwalnia Ubezpieczającego z obowiązku zapłacenia składki za okres, w jakim Aviva udzielała ochrony ubezpieczeniowej.
10. Umowa ubezpieczenia może zostać wypowiedziana przez Avivę ze skutkiem natychmiastowym, jeżeli zgłaszając roszczenie z jej tytułu Ubezpieczający świadomie wprowadził Avivę w błąd lub zataił istotne informacje.
11. W przypadku opłacania składki w ratach, jeżeli którakolwiek z kolejnych rat składki nie zostanie opłacona w terminie 7 dni od dnia otrzymania przez Ubezpieczającego wezwania do zapłaty wysłanego przez Avivę po upływie wskazanego na polisie terminu płatności raty składki odpowiedzialność Avivy ustaje i uznaje się, że umowa ubezpieczenia została zawarta na okres do dnia, w którym upływa wymienione 7 dni.
12. W razie odstąpienia od umowy ubezpieczenia, jej wypowiedzenia lub rozwiązania albo wygaśnięcia z innych przyczyn, Aviva dokona zwrotu składki proporcjonalnie do niewykorzystanego okresu ubezpieczenia.
13. W razie zbycia przedmiotu ubezpieczenia, prawa z umowy ubezpieczenia mogą być przeniesione, za zgodą Avivy, na jego nabywcę. Przeniesienie tych praw bez zgody Avivy uznaje się za bezskuteczne. W razie przeniesienia praw, o których mowa w zdaniu poprzedzającym, na nabywcę przedmiotu ubezpieczenia przechodzą także obowiązki, które ciążyły na zbywcy, chyba że strony, za zgodą Avivy, umówiły się inaczej. Pomimo przejścia tych obowiązków zbywca odpowiada solidarnie z nabywcą za zapłatę składki przypadającej za czas do chwili przejścia własności przedmiotu ubezpieczenia na nabywcę. Jeżeli natomiast prawa z umowy ubezpieczenia nie zostały przeniesione na nabywcę przedmiotu ubezpieczenia, umowa ubezpieczenia wygasa z chwilą przejścia własności przedmiotu ubezpieczenia na nabywcę.

§ 19.

OBOWIĄZKI UBEZPIECZAJĄCEGO

1. Ubezpieczający zobowiązany jest do:
  - 1) utrzymywania we własnym zakresie i na własny koszt zajmowanych i wykorzystywanych pomieszczeń, budynków, budowli i innych obiektów zaplecza budowy, maszyn budowlanych, sprzętu, narzędzi, wyposażenia budowy oraz ich zabezpieczeń w dobrym stanie technicznym, a także podejmowania stosownych działań zapobiegawczych oraz wszelkich uzasadnionych środków ostrożności w celu zminimalizowania ryzyka wystąpienia lub powiększenia się szkody,
  - 2) przestrzegania powszechnie obowiązujących przepisów prawa i norm, w szczególności w zakresie prawa budowlanego, ochrony osób i mienia, ochrony przeciwpożarowej, budowy i eksploatacji urządzeń technicznych oraz wykonywania dozoru technicznego nad tymi urządzeniami,
  - 3) stosowania się do wszelkich norm, zaleceń i wymogów organów administracji państwowej i samorządowej dotyczących bezpieczeństwa prowadzonej działalności,
  - 4) niezwłocznego powiadomienia Avivy o wszelkich zmianach okoliczności mogących mieć wpływ na ocenę dokonaną przez Avivę przyjętego do ubezpieczenia ryzyka i na zwiększenie prawdopodobieństwa wystąpienia szkody, w tym o fakcie przerwania lub ponownego wznowienia realizacji prac budowlano-montażowych,
  - 5) wykonywania wszelkich zaleceń i zobowiązań wskazanych w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia, a także powstałych w związku z wykonywaniem umowy ubezpieczenia.
2. Aviva zastrzega sobie prawo do inspekcji miejsca i przedmiotu ubezpieczenia w celu oceny ryzyka powstania szkód oraz sformułowania ewentualnych rekomendacji i zaleceń dotyczących kontroli tego ryzyka. Koszty takiej inspekcji pokrywa w całości Aviva, o ile nie umówiono się inaczej.
3. W razie stwierdzenia zaistnienia zdarzenia losowego, które mogłoby stanowić podstawę do zgłoszenia roszczenia z tytułu umowy ubezpieczenia zawartej na podstawie niniejszych ogólnych warunków, a także w razie złożenia przez poszkodowaną osobę trzecią roszczenia:
  - 1) Ubezpieczający jest zobowiązany:
    - a) użyć dostępnych mu środków w celu ratowania przedmiotu ubezpieczenia oraz zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów,
    - b) niezwłocznie, lecz nie później niż w terminie 7 dni roboczych zawiadomić Avivę,

- c) niezwłocznie zawiadomić policję, jeżeli istnieje podejrzenie, że szkoda nastąpiła w rezultacie świadomego działania, którego celem było wyrządzenie szkody, lub też w razie istnienia innych znamion przestępstwa,
  - d) udzielić Avivie lub powołanym przez Avivę niezależnym ekspertom wszelkich wyjaśnień i udostępnić wszelkie dokumenty, które mogą okazać się niezbędne do ustalenia okoliczności powstania szkody, odpowiedzialności Avivy oraz określenia wysokości odszkodowania, przy czym w odniesieniu do Rozdziału I Ubezpieczający obowiązany jest jednocześnie sporządzić, na podstawie posiadanych materiałów i na własny koszt, obliczenie poniesionych szkód oraz przygotować i przesłać Avivie roszczenie,
  - e) z zastrzeżeniem uzasadnionych działań podjętych w celu zabezpieczenia mienia lub zapobieżenia powiększania się rozmiarów szkody, Ubezpieczający zobowiązany jest do zachowania stanu faktycznego spowodowanego zdarzeniem losowym do czasu rozpoczęcia przez Avivę inspekcji bądź oględzin lub otrzymania zgody Avivy na przystąpienie do usuwania skutków szkody,
  - f) po uzyskaniu zgody Avivy przystąpić i przeprowadzić odbudowę, remont lub naprawę bez nieuzasadnionej zwłoki,
- 2) przedstawiciele Avivy są upoważnieni:
- a) do wejścia na teren miejsca ubezpieczenia oraz inspekcji obiektów, w których wydarzyła się szkoda, a także do zabezpieczenia lub zatrzymania uszkodzonego mienia;
  - b) do rozporządzania odzyskami z mienia dotkniętego szkodą, z zastrzeżeniem, że w żadnym wypadku Ubezpieczający nie może, według jego woli, pozostawić uszkodzonego mienia Avivie.
4. Jeżeli Ubezpieczający lub osoba, za którą ponosi odpowiedzialność, z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa nie dopełni obowiązku określonego w ust. 3 pkt. 1) litera a), odszkodowanie nie należy się.
5. W razie naruszenia przez Ubezpieczającego lub osobę, za którą Ubezpieczający ponosi odpowiedzialność, z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa, obowiązku wymienionego w ust. 3 pkt. 1) litera b), Aviva może odpowiednio zmniejszyć odszkodowanie, jeżeli naruszenie przyczyniło się do zwiększenia szkody lub uniemożliwiło Avivie ustalenie okoliczności i skutków zdarzenia losowego. W odniesieniu do postanowień zawartych w treści Rozdziału II – Odpowiedzialność Cywilna, ustala się, że w przypadku gdy Ubezpieczający jest osobą fizyczną, postanowienia zawarte w ustępach 4 i 5 powyżej dotyczą również niedopełnienia obowiązków przez osoby, z którymi Ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym.

§ 20. TRYB DOCHODZENIA ROSZCZEŃ

1. W razie zaistnienia zdarzenia losowego, które spowodowało powstanie szkody, Ubezpieczający niezwłocznie, lecz nie później niż w terminie 7 dni roboczych, zawiadomi o tym fakcie Avivę.
2. Na podstawie zawiadomienia Aviva przygotowuje i przekazuje Ubezpieczającemu wykaz dokumentów i informacji niezbędnych do ustalenia zakresu odpowiedzialności oraz wysokości szkody i odszkodowania. Na podstawie powyższego wykazu oraz zgodnie z postanowieniami niniejszych ogólnych warunków, Ubezpieczający obowiązany jest sporządzić obliczenie poniesionych szkód oraz przygotować i przesłać roszczenie. Aviva zastrzega sobie prawo żądania dokumentacji uzupełniającej, jeżeli na podstawie otrzymanych informacji nie będzie możliwa jednoznaczna ocena zaistniałej sytuacji.
3. W razie konieczności wizyty przedstawiciela Avivy w miejscu powstania zdarzenia (w celu dokonania oględzin mienia dotkniętego szkodą), Ubezpieczający zostanie niezwłocznie poinformowany o takim fakcie.
4. Na podstawie przedłożonych dokumentów oraz zebranych informacji Aviva przekazuje Ubezpieczającemu stanowisko dotyczące swojej odpowiedzialności, a w razie uznania roszczenia również wysokości szkody oraz wysokości przyznanego odszkodowania.
5. Postanowienia niniejszego paragrafu nie zwalniają Ubezpieczającego z obowiązku podjęcia działań określonych w § 19 ust. 3.
6. Od decyzji odmownej Ubezpieczającemu przysługuje możliwość odwołania się do sądu powszechnego określonego w § 26.
7. W przypadku umowy ubezpieczenia zawartej na cudzy rachunek, zawiadomienie o wystąpieniu zdarzenia losowego może zgłosić również Ubezpieczony albo jego spadkobiercy.

§ 21. WYPŁATA ODSZKODOWANIA

1. Aviva wypłaci odszkodowanie w ciągu trzydziestu dni od dnia otrzymania zawiadomienia o szkodzie. Gdyby wyjaśnienie okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności Avivy lub wysokości należnego odszkodowania okazało się niemożliwe w powyższym terminie, Aviva wypłaci odszkodowanie najpóźniej w ciągu czternastu dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe, z zastrzeżeniem, że jeśli na podstawie przedłożonych przez Ube-

pieczającego dokumentów możliwe będzie określenie bezspornej części odszkodowania, zostanie ona wypłacona w terminie trzydziestu dni od dnia otrzymania zawiadomienia o szkodzie.

2. Wypłata odszkodowania nie powoduje zmniejszenia sumy ubezpieczenia ustalonej w umowie ubezpieczenia, z zastrzeżeniem, że powyższe postanowienie nie ma zastosowania dla kategorii mienia, dla których ustalono limit odpowiedzialności na jedno i wszystkie zdarzenia losowe w okresie ubezpieczenia, okresie realizacji prac budowlano-montażowych lub okresie konserwacji lub gwarancji oraz dla sumy gwarancyjnej w ramach Rozdziału II niniejszych ogólnych warunków.

§ 22. UBEZPIECZENIE WIELOKROTNE

1. Jeżeli ten sam przedmiot ubezpieczenia w tym samym czasie jest ubezpieczony od tego samego ryzyka u dwóch lub więcej ubezpieczycieli na sumy, które łącznie przewyższają jego wartość ubezpieczeniową, Ubezpieczający nie może żądać odszkodowania przenoszącego wysokość szkody. Aviva odpowiada wobec innych ubezpieczycieli do wysokości szkody w takim stosunku w jakim przyjęta przez nią suma ubezpieczenia pozostaje do łącznych sum wynikających z podwójnego lub wielokrotnego ubezpieczenia
2. Jeżeli w umowie ubezpieczenia zawartej przez Ubezpieczającego z innym ubezpieczycielem, uzgodniono, że suma wypłacana przez tego ubezpieczyciela z tytułu ubezpieczenia może być wyższa od poniesionej szkody, Ubezpieczający nie może żądać wobec Avivy zapłaty odszkodowania w części przenoszącej wysokość szkody. W takim przypadku dla określenia odpowiedzialności między ubezpieczycielami przyjmuje się, że w ubezpieczeniu o którym mowa w zdaniu poprzedzającym, suma ubezpieczenia równa jest wartości przedmiotu ubezpieczenia.

§ 23. ZABEZPIECZENIE PRAWA DO REGRESU

1. Z dniem zapłaty odszkodowania roszczenia przysługujące Ubezpieczającemu przeciwko osobie trzeciej odpowiedzialnej za szkodę przechodzą z mocy prawa na Avivę do wysokości zapłaconego odszkodowania. Jeżeli Aviva pokryła tylko część szkody, Ubezpieczającemu przysługujące co do pozostałej części pierwszeństwo zaspokojenia przed roszczeniem Avivy.
2. W odniesieniu do postanowień zawartych w treści Rozdziału I – Szkody Materialne, ustala się, iż nie przechodzą na Avivę roszczenia Ubezpieczającego przeciwko osobom, z którymi Ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym, chyba, że sprawca wyrządził szkodę umyślnie.
3. W odniesieniu do postanowień zawartych w treści Rozdziału II – Odpowiedzialność Cywilna, ustala się, iż nie przechodzą na Avivę roszczenia Ubezpieczającego przeciwko osobom, za które Ubezpieczający ponosi odpowiedzialność.
4. Ubezpieczający zobowiązany jest udzielić Avivie, zarówno przed jak i po wypłacie odszkodowania, wszelkiej pomocy przy dochodzeniu roszczeń regresowych wobec osób trzecich odpowiedzialnych za szkodę, w tym dostarczyć odpowiednie dokumenty i udzielić niezbędnych Avivie informacji.
5. Jeżeli Ubezpieczający bez zgody Avivy zrzekł się w całości lub części roszczenia przeciwko osobie odpowiedzialnej za szkodę lub też w nienależyty sposób wykonuje obowiązki określone w ust. 4, Aviva może odmówić wypłaty odszkodowania lub je odpowiednio zmniejszyć.

§ 24. POSTANOWIENIA DODATKOWE

1. W porozumieniu z Ubezpieczającym do umowy ubezpieczenia mogą zostać wprowadzone postanowienia dodatkowe lub odmienne od określonych w niniejszych ogólnych warunkach, z zastrzeżeniem, że postanowienia te nie mogą być sprzeczne z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa.
2. Jeżeli w umowie ubezpieczenia uwzględnione zostały dodatkowe lub odmienne postanowienia umowne, mają one pierwszeństwo przed postanowieniami niniejszych ogólnych warunków.
3. Ubezpieczający jest zobowiązany informować Avivę o jakichkolwiek zmianach siedziby i adresu. Jeżeli Ubezpieczający zmienił siedzibę lub adres i nie zawiadomił o tym fakcie Avivy, jakkolwiek korespondencja skierowana na adres ostatniej znanej siedziby Ubezpieczającego wywiera skutki prawne od chwili, w której byłaby doręczona, gdyby Ubezpieczający nie zmienił siedziby. Postanowienie zdania poprzedniego nie dotyczy Ubezpieczającego będącego konsumentem.

§25. REKLAMACJE

1. Organem właściwym do rozpatrzenia reklamacji jest Zarząd Avivy lub upoważnieni przez Zarząd pracownicy Avivy.
2. Reklamacje mogą być składane:
  - 1) w formie pisemnej – osobiście w Avivie lub w jednostce Avivy obsługującej jej klientów albo przesyłką pocztową, w rozumieniu art. 3 pkt 21 ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe,

- 2) ustnie – telefonicznie dzwoniąc pod numer +48 22 557 44 44 albo osobiście do protokołu podczas wizyty w Avivie lub jednostce Avivy obsługującej jej klientów,
  - 3) w formie elektronicznej – z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej, na adres: reklamacje@aviva.pl.
3. O sposobie rozpatrzenia reklamacji powiadomimy osobę, która ją zgłosiła – w postaci papierowej lub za pomocą innego trwałego nośnika informacji (w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (Dz. U. z 2011 roku Nr 199, poz. 1175)). Odpowiedź tą możemy dostarczyć pocztą elektroniczną wyłącznie na wniosek zgłaszającego reklamację.
  4. Rozpatrzymy złożoną reklamację i udzielimy odpowiedzi, bez zbędnej zwłoki, jednak nie później niż w terminie 30 (trzydziestu) dni od dnia jej otrzymania, przy czym do zachowania terminu wystarczy wysłanie odpowiedzi przed jego upływem.
  5. W szczególnie skomplikowanych przypadkach, uniemożliwiających rozpatrzenie reklamacji i udzielenie odpowiedzi w terminie, o którym mowa w § 25 ust. 4, wyjaśnimy w informacji przekazywanej osobie zgłaszającej reklamację, przyczynę opóźnienia, wskażemy okoliczności, które muszą zostać ustalone dla rozpatrzenia sprawy oraz określimy przewidywany termin rozpatrzenia reklamacji i udzielenia odpowiedzi, który nie może przekroczyć 60 (sześćdziesięciu) dni od dnia otrzymania reklamacji.
  6. Osoba zgłaszająca reklamację jest uprawniona do złożenia odwołania od decyzji Avivy dotyczącej złożonej reklamacji. W sprawach odwołań stosuje się odpowiednio postanowienia § 25 ust. 1-5.
  7. Zgłaszającemu reklamację, w sytuacji nieuwzględnienia jego roszczeń w powyższym trybie rozpatrywania reklamacji, przysługuje prawo do złożenia wniosku o rozpatrzenie sprawy przez Rzecznika Finansowego. Osobie fizycznej będącej ubezpieczającym, ubezpieczonym lub uprawnionym z umowy ubezpieczenia przysługuje prawo do wystąpienia do Rzecznika Finansowego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie pozasądowego rozwiązywania sporów pomiędzy klientem a podmiotem rynku finansowego, o którym mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym. Rzecznik Finansowy jest uprawniony do prowadzenia postępowania w sprawie pozasądowego rozwiązania sporów konsumenckich, o którym mowa w ustawie z dnia 23 września 2016 r. o pozasądowym rozwiązywaniu sporów konsumenckich. Udział w postępowaniu jest dla Avivy obowiązkowy. Szczegółowe informacje dostępne są na stronie: www.rf.gov.pl
  8. Aviva podlega nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego.
  9. Konsumentowi przysługuje prawo zwrócenia się o pomoc do Miejskiego lub Powiatowego Rzecznika Konsumenta.
  10. Sposób i tryb rozpatrywania wniosków i skarg przez podmioty, o których mowa w § 25 ust. 7-9 regulują właściwe przepisy.

§ 26. WŁAŚCIWOŚĆ SĄDOWA

Powództwo o roszczenie z umowy ubezpieczenia można wytoczyć albo według przepisów o właściwości ogólnej albo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub siedziby Ubezpieczającego, Ubezpieczonego lub innego uprawnionego z umowy ubezpieczenia, albo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania spadkobiercy Ubezpieczonego lub spadkobiercy uprawnionego z umowy ubezpieczenia.

§ 27. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Do umów ubezpieczenia zawieranych na podstawie niniejszych ogólnych warunków stosować się będzie prawo polskie.
2. W sprawach nie uregulowanych w niniejszych ogólnych warunkach lub niezgodzonych dodatkowo mają zastosowanie obowiązujące przepisy prawa.
3. Niniejsze ogólne warunki zostały przyjęte Uchwałą Zarządu Aviva Towarzystwo Ubezpieczeń Ogólnych S. A. z dnia 22.12.2016 roku i mają zastosowanie do umów zawieranych począwszy od dnia 10.01.2017 r.

ZAŁĄCZNIK NR 1 KLAUZULE INDYWIDUALNE

KLAUZULA NR 001 STRAJKI, ZAMIESZKI I NIEPOKOJE SPOŁECZNE

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń ogólnych warunków niezmienionych niniejszą Klauzulą oraz za dopłatą dodatkowej składki wskazanej w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia, Aviva rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej w ramach Rozdziału I o szkody w przedmiocie ubezpieczenia będące rezultatem strajków, zamieszek lub niepokojów społecznych, przez które rozumie się utratę, uszkodzenie lub zniszczenie przedmiotu ubezpieczenia spowodowane bezpośrednio przez:

- 1) działanie jakiegokolwiek osoby lub osób, które biorą udział w zakłóceniu porządku publicznego (niezależnie od związku ze strajkiem lub lokautem), niepozostające jednakże w związku ze zdarzeniami, o których mowa w § 15 ust. 1 pkt. 2) litery a) – c) ogólnych warunków, a także działanie jakichkolwiek ustanowionych zgodnie z prawem władz, które ma na celu stłumienie lub próbę stłumienia takiego zakłócenia porządku publicznego lub też minimalizację jego negatywnych skutków,
- 2) działanie umyślne uczestnika lub uczestników strajku, pracownika lub pracowników objętych lokautem, mające na celu popieranie strajku lub przeciwstawianie się lokautowi, a także działanie jakichkolwiek ustanowionych zgodnie z prawem władz, które ma na celu zapobieżenie lub próbę zapobieżenia takiego umyślnego działania lub też minimalizację jego negatywnych skutków.

Odpowiedzialność Avivy z tytułu ochrony ubezpieczeniowej udzielonej na warunkach niniejszej Klauzuli jest ograniczona do limitu odpowiedzialności na jedno zdarzenie, które należy interpretować jako wszystkie szkody powstałe w nieprzerwanym okresie 168 godzin od zaistnienia pierwszej szkody objętej ochroną ubezpieczeniową na warunkach niniejszej Klauzuli.

Łączny limit odpowiedzialności Avivy na wszystkie zdarzenia objęte ochroną ubezpieczeniową na warunkach niniejszej klauzuli w okresie realizacji prac budowlano-montażowych nie może przekraczać podwójnej wysokości limitu odpowiedzialności przypadającego na jedno zdarzenie.

Limit odpowiedzialności na jedno zdarzenie ustalany przez Ubezpieczającego oraz franszyza redukcyjna dla szkód obejmowanych ochroną ubezpieczeniową w ramach niniejszej Klauzuli wskazane są w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.

Ochrona ubezpieczeniowa udzielona na warunkach niniejszej Klauzuli może zostać wypowiedziana w dowolnym momencie trwania umowy ubezpieczenia za pisemnym zawiadomieniem wysłanym drugiej stronie listem poleconym, z zachowaniem 3-dniowego okresu wypowiedzenia. Rozliczenie składki dodatkowej za niewykorzystaną ochroną ubezpieczeniową w okresie realizacji prac budowlano-montażowych nastąpi na zasadach określonych w § 18 ust. 11 ogólnych warunków.

WYŁĄCZENIA SPECJALNE

Ochrona ubezpieczeniowa udzielona na warunkach niniejszej Klauzuli nie obejmuje:

- 1) szkód będących wynikiem całkowitego lub częściowego przerwania prac budowlano-montażowych, ich opóźnienia lub przerwania jakiegokolwiek procesu lub operacji,
- 2) szkód spowodowanych stałym lub czasowym pozbawieniem posiadania w wyniku konfiskaty, zajęcia lub rekwizycji przez jakąkolwiek władzę ustanowioną zgodnie z prawem,
- 3) szkód spowodowanych stałym lub czasowym pozbawieniem posiadania nieruchomości w wyniku jej bezprawnego zajęcia przez jakąkolwiek osobę,
- 4) szkód pośrednich lub następczych jakiegokolwiek rodzaju oraz odpowiedzialności lub jakichkolwiek płatności przewyższających odszkodowanie za szkodę określoną w niniejszej Klauzuli,

z zastrzeżeniem, że postanowienia zawarte w pkt. 2 oraz 3 nie zwalniają Avivy z odpowiedzialności za fizyczne uszkodzenia ubezpieczonego mienia powstałe przed pozbawieniem posiadania lub podczas czasowego pozbawienia posiadania.

KLAUZULA NR 002 ODPOWIEDZIALNOŚĆ CYWILNA WZAJEMNA

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń ogólnych warunków niezmienionych niniejszą Klauzulą oraz za dopłatą dodatkowej składki, Aviva rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej w ramach Rozdziału II o szkody powodujące roszczenia odszkodowawcze pomiędzy Ubezpieczonymi wskazanymi w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.

Ochrona ubezpieczeniowa udzielona na warunkach niniejszej Klauzuli nie obejmuje odpowiedzialności za:

- 1) szkody powstałe w jakimkolwiek mieniu, które jest ubezpieczone lub mogłyby zostać ubezpieczone zgodnie z postanowieniami Rozdziału I ogólnych warunków.

nych warunków (z wyłączeniem Klauzul indywidualnych), także w tych przypadkach, kiedy szkody w mieniu nie podlegają pełnemu odszkodowaniu w wyniku zastosowania franszyzy redukcyjnej lub limitu odpowiedzialności; wyłączenie niniejsze dotyczy także korzyści, które poszkodowany mógłby uzyskać, gdyby mu szkody nie wyrządzone,

- 2) szkody wyrządzone pracownikom Ubezpieczającego (przez których rozumie się także osoby fizyczne zatrudnione na podstawie umów cywilnoprawnych) lub podmiotów związanych z realizacją prac budowlano-montażowych zgodnie z kontraktem, które to podmioty w całości lub w części pozostają ubezpieczone w ramach Rozdziału I niniejszych ogólnych warunków.

Suma gwarancyjna na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie realizacji prac budowlano-montażowych dla szkód obejmowanych ochroną ubezpieczeniową w ramach niniejszej Klauzuli wskazana jest w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.

Suma gwarancyjna w ramach niniejszej Klauzuli stanowi podlimit sumy gwarancyjnej ustanowionej dla Rozdziału II ogólnych warunków.

KLAUZULA NR 003 KONSERWACJA PROSTA

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń ogólnych warunków niezmienionych niniejszą Klauzulą oraz za dopłatą dodatkowej składki wskazanej w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia, Aviva rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej w ramach Rozdziału I o szkody w ubezpieczonych pracach budowlano-montażowych powstałe w okresie konserwacji lub gwarancji wskazanym w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia, wyłącznie w sytuacji, gdy szkody te zostały spowodowane przez Ubezpieczającego w trakcie wykonywania przez niego w miejscu ubezpieczenia czynności zmierzających do spełnienia obowiązków konserwacyjnych lub gwarancyjnych wynikających z kontraktu.

Ochrona ubezpieczeniowa udzielona na warunkach niniejszej Klauzuli nie obejmuje jakichkolwiek:

- 1) szkód o charakterze następczym,
- 2) szkód z tytułu odpowiedzialności cywilnej.

Franszyza redukcyjna dla szkód obejmowanych ochroną ubezpieczeniową w ramach niniejszej Klauzuli wskazana jest w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.

KLAUZULA NR 004 KONSERWACJA ROZSZERZONA

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń ogólnych warunków niezmienionych niniejszą Klauzulą oraz za dopłatą dodatkowej składki wskazanej w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia, Aviva rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej w ramach Rozdziału I o szkody w ubezpieczonych pracach budowlano-montażowych powstałe w okresie konserwacji lub gwarancji wskazanym w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia w sytuacji, gdy szkody te:

- 1) zostały spowodowane przez Ubezpieczającego w trakcie wykonywania przez niego w miejscu ubezpieczenia czynności zmierzających do spełnienia obowiązków konserwacyjnych lub gwarancyjnych wynikających z kontraktu,
- 2) ujawniły się podczas okresu konserwacji lub gwarancji, a powstały w wyniku zdarzenia losowego, które zaistniało w okresie realizacji prac budowlano-montażowych; Aviva nie ponosi odpowiedzialności za szkodę, jeśli doszło do niej wskutek zaistnienia zdarzenia losowego, za które Aviva wolna jest od odpowiedzialności zgodnie z Rozdziałem I niniejszych ogólnych warunków, niezależnie od ewentualnych rozszerzeń umowy ubezpieczenia, w tym udzielanych na podstawie Klauzul indywidualnych zawartych w Załączniku nr 1 (z wyjątkiem Klauzuli 100), w porównaniu do zakresu ubezpieczenia udzielanego w ramach Rozdziału I niniejszych ogólnych warunków.

Ochrona ubezpieczeniowa udzielona na warunkach niniejszej Klauzuli nie obejmuje jakichkolwiek:

- 1) szkód w eksploatowanych przed przystąpieniem do ich montażu maszynach, urządzeniach i instalacjach, które następnie były montowane zgodnie z kontraktem; niniejsze wyłączenie dotyczy jedynie szkód obejmowanych ochroną zgodnie z postanowieniami pkt. 2) niniejszej Klauzuli,
- 2) szkód o charakterze następczym,
- 3) szkód z tytułu odpowiedzialności cywilnej.

Franszyza redukcyjna dla szkód obejmowanych ochroną ubezpieczeniową w ramach niniejszej Klauzuli wskazana jest w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.

KLAUZULA NR 005 POSTANOWIENIA SPECJALNE DOTYCZĄCE HARMONOGRAMU PRAC BUDOWLANO-MONTAŻOWYCH

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń ogólnych warunków niezmienionych niniejszą Klauzulą, strony postanawiają, że:

- 1) ostatni zatwierdzony przed rozpoczęciem realizacji prac budowlano-montażowych harmonogram realizacji kontraktu uważa się za włączony do umowy ubezpieczenia,
- 2) Aviva nie ponosi odpowiedzialności za szkody powstałe lub zwiększone w wyniku lub w związku z przekroczeniem terminów wyszczególnionych w harmonogramie prac budowlano-montażowych ponad liczbę tygodni określoną w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia, chyba że Aviva wyraziła zgodę na piśmie na takie przekroczenie przed powstaniem szkody.

Postanowień niniejszej Klauzuli w żadnym razie nie należy interpretować jako zgody Avivy na przedłużenie okresu ubezpieczenia realizacji prac budowlano-montażowych wskazanego w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.

KLAUZULA NR 006 KOSZTY PRACY W GODZINACH NADLICZBOWYCH I NOCNYCH, W DNI USTAWOWO WOLNE OD PRACY ORAZ KOSZTY FRACHTU EKSPRESOWEGO

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń ogólnych warunków niezmienionych niniejszą Klauzulą oraz za dopłatą dodatkowej składki, Aviva rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej w ramach Rozdziału I o niezbędne i uzasadnione koszty dodatkowe poniesione przez Ubezpieczającego z tytułu pracy w godzinach nadliczbowych, nocnych lub w dni ustawowo wolne od pracy oraz koszty frachtu ekspresowego (z wyłączeniem frachtu lotniczego), pod warunkiem że koszty takie zostaną poniesione w związku z pracami mającymi na celu naprawienie szkody objętej ochroną ubezpieczeniową na podstawie zawartej umowy ubezpieczenia.

Jeżeli suma ubezpieczenia zniszczonego, utraconego lub uszkodzonego przedmiotu ubezpieczenia jest mniejsza niż suma, która powinna być zadeklarowana, odszkodowanie należne z tytułu niniejszej Klauzuli zostanie zmniejszone w takiej samej proporcji.

Limit odpowiedzialności na jedno zdarzenie dla kosztów obejmowanych ochroną ubezpieczeniową w ramach niniejszej Klauzuli wskazany jest w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.

KLAUZULA NR 007 KOSZTY FRACHTU LOTNICZEGO

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń ogólnych warunków niezmienionych niniejszą Klauzulą oraz za dopłatą dodatkowej składki, Aviva rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej w ramach Rozdziału I o niezbędne i uzasadnione koszty dodatkowe poniesione przez Ubezpieczającego z tytułu frachtu lotniczego, pod warunkiem, że koszty takie zostaną poniesione w związku z pracami mającymi na celu naprawienie szkody objętej ochroną ubezpieczeniową na podstawie zawartej umowy ubezpieczenia.

Jeżeli suma ubezpieczenia zniszczonego, utraconego lub uszkodzonego przedmiotu ubezpieczenia jest mniejsza niż suma, która powinna być zadeklarowana, odszkodowanie należne z tytułu niniejszej Klauzuli zostanie zmniejszone w takiej samej proporcji.

Limit odpowiedzialności na jedno i wszystkie zdarzenia oraz franszyza redukcyjna dla kosztów obejmowanych ochroną ubezpieczeniową w ramach niniejszej Klauzuli wskazane są w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.

KLAUZULA NR 011 SZKODY SERYJNE

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń ogólnych warunków niezmienionych niniejszą Klauzulą, strony postanawiają, że następujące warunki szczególne mają zastosowanie do umowy ubezpieczenia:

Wysokość odszkodowania za szkody spowodowane błędem projektowym, zastosowaniem wadliwego materiału (w tym posiadającego wadę odlewniczą) lub wadliwym wykonaniem (z wyłączeniem błędów popełnionych w trakcie prowadzenia prac budowlano-montażowych), których przyczyną jest taki sam błąd lub wada, będzie naliczana i wypłacana, po uprzednim odjęciu franszyzy redukcyjnej ustalonej w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia, z uwzględnieniem następującej skali:

- 1) za pierwsze dwie szkody – 100 proc. wysokości odszkodowania,
- 2) za trzecią szkodę – 75 proc. wysokości odszkodowania,
- 3) za czwartą szkodę – 50 proc. wysokości odszkodowania,
- 4) za piątą szkodę – 20 proc. wysokości odszkodowania

ustalonego zgodnie z postanowieniami § 8 niniejszych ogólnych warunków.

Każda kolejna szkoda powstała z takiej samej przyczyny nie podlega ochronie ubezpieczeniowej w ramach niniejszych ogólnych warunków.

KLAUZULA NR 013

SKŁADOWANIE POZA TERENEM BUDOWY

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń ogólnych warunków niezmienionych niniejszą Klauzulą oraz za dopłatą dodatkowej składki, Aviva rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej w ramach Rozdziału I o szkody w ubezpieczonym mieniu (z wyłączeniem mienia w trakcie produkcji, obróbki lub składowania w lokalizacji producenta lub dostawcy), które powstały podczas jego składowania poza terenem budowy, w obrębie zakresu terytorialnego wymienionego w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.

Aviva udziela ochrony ubezpieczeniowej z tytułu ubezpieczenia na warunkach niniejszej Klauzuli pod warunkiem przestrzegania w ubezpieczonych magazynach obowiązujących przepisów dotyczących sposobu składowania i zabezpieczenia składowanego mienia. W szczególności zapewnione muszą zostać następujące warunki składowania:

- 1) ubezpieczone mienie składowane jest w obrębie terenu o kontrolowanym dostępie (w budynku lub na ogrodzonym terenie otwartym, jeśli składowanie określonego mienia na terenie otwartym jest ogólnie przyjęte ze względu na jego rodzaj lub rozmiary), który to teren jest ogrodzony, dozorowany i wyposażony w zabezpieczenia poż. odpowiednie dla lokalizacji, konstrukcji magazynu oraz rodzaju składowanego mienia,
- 2) ograniczenie wartości składowanego mienia w pojedynczym miejscu składowania zgodnie z limitem wskazanym w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia; poszczególne miejsca składowania w obrębie jednej lokalizacji odległe są o co najmniej 15 m od siebie lub oddzielone ogniomurami,
- 3) poszczególne miejsca składowania są rozmieszczone i zaprojektowane w sposób, który minimalizuje prawdopodobieństwo powstania szkody w wyniku nagromadzenia wody lub zalania składowanego mienia w efekcie obfitych i długotrwałych opadów atmosferycznych,
- 4) miejsca składowania znajdują się na terenach niezagrażonych powodzią, tzn. położone są powyżej najwyższego poziomu wody zanotowanego w ciągu ostatnich 20 lat.

Jeżeli postanowienia niniejszej Klauzuli odbiegają w jakikolwiek sposób od obowiązujących przepisów prawa (w tym dotyczących ochrony przeciwpożarowej), zawsze jako warunki, które muszą być spełnione, należy traktować te, które nakładają na Ubezpieczającego bardziej rygorystyczne postanowienia.

KLAUZULA NR 100

UBEZPIECZENIE MASZYN I INSTALACJI PODCZAS ROZRUCHU PRÓBNEGO LUB TESTÓW

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń ogólnych warunków niezmienionych niniejszą Klauzulą oraz za dopłatą dodatkowej składki, Aviva rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej w ramach Rozdziału I o szkody w przedmiocie ubezpieczenia, które powstały w związku z prowadzeniem testów, z zastrzeżeniem, że okres prowadzenia testów nie może przekroczyć czterech tygodni od dnia rozpoczęcia (chyba że wyraźnie zastrzeżono inną długość okresu w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia).

Ubezpieczenie na warunkach niniejszej Klauzuli w żadnym wypadku nie ma zastosowania do instalacji, maszyn lub urządzeń wcześniej eksploatowanych, dla których odpowiedzialność Avivy kończy się w momencie rozpoczęcia rozruchu próbnego.

KLAUZULA NR 101

POSTANOWIENIA SPECJALNE DOTYCZĄCE KONSTRUKCJI TUNELI I GALERII

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń ogólnych warunków niezmienionych niniejszą Klauzulą, Aviva nie ponosi dodatkowo odpowiedzialności za:

- 1) koszty powstałe w wyniku konieczności wprowadzenia zmian w metodzie prowadzenia prac jako rezultat napotkania nieprzewidzianych warunków gruntowych lub przeszkód,
- 2) koszty poniesione na celu poprawienia lub stabilizacji warunków gruntowych lub w celu zabezpieczenia przed przedostawaniem się wody, chyba że koszty te zostały poniesione w celu naprawienia szkody objętej ochroną w ramach niniejszych ogólnych warunków,
- 3) koszty poniesione na usunięcie wykopanego materiału powstałe w wyniku przekroczenia wymiarów projektowanego profilu oraz związane z taką sytuacją koszty ponownego wypełnienia,
- 4) koszty poniesione na odwadnianie, chyba że koszty te zostały poniesione w celu naprawienia szkody objętej ochroną w ramach niniejszych ogólnych warunków,
- 5) szkody powstałe wskutek awarii systemu lub instalacji odwadniającej, jeżeli takich szkód można było uniknąć przez zastosowanie odpowiednich urządzeń rezerwowych,
- 6) porzucenie lub koszty związane z ratowaniem tunelowej maszyny wiertniczej,
- 7) utratę bentonitu lub jakiegokolwiek innego płynu lub substancji używanych jako pomocnicze do prac ziemnych lub jako środek do stabilizacji warunków gruntowych.

W razie powstania szkody objętej ochroną ubezpieczeniową, wysokość odszkodowania będzie odpowiadać kosztom przywrócenia przedmiotu ubezpieczenia do stanu technicznego jak bezpośrednio przed wydarzeniem się szkody, z jednoczesnym zastrzeżeniem, że odszkodowanie nie może przekroczyć kwoty będącej wynikiem wskazanego w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia procentu pierwotnej średniej wartości wykonania 1 metra prac pomnożonej przez długość uszkodzonego lub zniszczonego odcinka.

KLAUZULA NR 102

POSTANOWIENIA SPECJALNE DOTYCZĄCE PODZIEMNYCH KABLI, RUROCIĄGÓW ORAZ INNYCH INSTALACJI PODZIEMNYCH

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń ogólnych warunków niezmienionych niniejszą Klauzulą, Aviva będzie ponosiła odpowiedzialność za szkody powstałe w istniejących podziemnych kablach, rurociągach lub innych instalacjach podziemnych tylko pod warunkiem, że Ubezpieczający przed rozpoczęciem prac zwrócił się i otrzymał od odpowiednich władz plany dokładnego rozmieszczenia takich kabli, rurociągów lub innych podziemnych instalacji i przedsięwziął wszystkie niezbędne środki w celu uniknięcia ich uszkodzenia.

Odszkodowanie za szkody wynikające z uszkodzenia podziemnych kabli, rurociągów lub innych instalacji:

- 1) znajdujących się w takim położeniu, w jakim zostały oznaczone na przedmiotowych planach lub szkicach przebiegu, zostanie wypłacone po uprzednim uwzględnieniu franszyzy redukcyjnej w wysokości 20 proc. wysokości szkody jednak nie mniejszej niż kwota wskazana w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia,
- 2) których położenie zostało błędnie oznaczone na przedmiotowych planach lub szkicach przebiegu, zostanie wypłacone po uprzednim zastosowaniu franszyzy redukcyjnej wskazanej w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.

Odszkodowanie będzie w każdym przypadku ograniczone do kosztów naprawy lub wymiany takich kabli, rurociągów lub innych instalacji podziemnych, z wyłączeniem wszelkich szkód następujących oraz kosztów kar umownych lub opłat karnych.

KLAUZULA NR 103

WYŁĄCZENIE SZKÓD W UPRAWACH ROLNYCH I LASACH

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń ogólnych warunków niezmienionych niniejszą Klauzulą, Aviva nie ponosi dodatkowo odpowiedzialności za jakiegokolwiek bezpośrednie lub pośrednie szkody spowodowane w uprawach rolnych, lasach lub hodowlach w wyniku realizacji prac budowlano-montażowych ubezpieczonego kontraktu.

KLAUZULA NR 104

POSTANOWIENIA SPECJALNE DOTYCZĄCE BUDOWY TAM I ZBIORNIKÓW WODNYCH

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń ogólnych warunków niezmienionych niniejszą Klauzulą, Aviva nie ponosi dodatkowo odpowiedzialności za:

- 1) prace polegające na wzmacnianiu cementem (torkretowaniu) obszarów miękkiej skały lub zastosowanie innych dodatkowych środków bezpieczeństwa, nawet jeżeli konieczność ich użycia wyniknie dopiero w czasie prowadzenia prac budowlano-montażowych,
- 2) koszty poniesione na odwadnianie, nawet w razie znacznego przekroczenia przez rzeczywistą ilość wody pierwotnie oczekiwanej,
- 3) szkody powstałe wskutek awarii systemu lub instalacji odwadniającej, jeżeli takich szkód można było uniknąć przez zastosowania odpowiednich urządzeń rezerwowych,
- 4) koszty poniesione na dodatkowe uszczelnienie lub impregnację wodoodporną oraz dodatkowe instalacje i urządzenia służące do odprowadzania wód spływowych (ze zlewni) i/lub wód podziemnych,
- 5) szkody powstałe wskutek osiadania spowodowanego przez niedostateczne zagęszczenie gruntu,
- 6) szkody powstałe wskutek pęknięć lub przecieków.

KLAUZULA NR 106

ZASTRZEŻENIE DOTYCZĄCE OTWARTYCH ODCINKÓW PRAC

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń ogólnych warunków niezmienionych niniejszą Klauzulą, Aviva będzie ponosiła odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez lub powstałe w nasypach, tarasach, wałach, wykopach, rowach, kanałach lub robotach drogowych wyłącznie pod warunkiem, że ich budowa realizowana była odcinkami nie przekraczającymi długości wymienionej w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia:

- 1) w odniesieniu do pojedynczego frontu robót,
- 2) łącznie dla wszystkich prowadzonych równocześnie frontów robót.

Maksymalna wysokość odszkodowania na jedno zdarzenie nie może w żadnym razie przekroczyć:

- 1) w odniesieniu do pojedynczego frontu robót kosztów naprawy odcinka o określonej długości,
- 2) w odniesieniu do wszystkich prowadzonych równolegle frontów robót łącznych kosztów naprawy odcinków o określonej łącznej długości.

W odniesieniu do robót drogowych za pojedynczy odcinek uważa się realizację prac o jednorodnym charakterze, które tworzą kolejne poziome warstwy budowanej drogi.

KLAUZULA NR 107 ZASTRZEŻENIE DOTYCZĄCE SKŁADOWANIA

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń ogólnych warunków niezmienionych niniejszą Klauzulą, Aviva będzie ponosiła odpowiedzialność za szkody powstałe we wskazanych poniżej kategoriach zniszczenia spowodowane bezpośrednio lub pośrednio przez pożar, powódź lub zalanie wyłącznie pod warunkiem, że:

- 1) zapasy materiałów wykorzystywanych do realizacji kontraktu przechowywane bezpośrednio w miejscu prowadzenia prac nie przekraczają 5-dniowego zapotrzebowania, a zapasy materiałów na okres dłuższy niż 5-dniowy są przechowywane w miejscach położonych powyżej najwyższego poziomu wody zanotowanego w ciągu ostatnich 20 lat i składowane są w jednostkach oddalonych od siebie o co najmniej 15 m lub oddzielonych ogniomurami; wartość pojedynczej jednostki składowania nie przekroczy kwoty podanej w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia,
- 2) zaplecze budowy zlokalizowane jest w miejscu położonym powyżej najwyższego poziomu wody zanotowanego w ciągu ostatnich 20 lat,
- 3) sprzęt, narzędzia i wyposażenie budowy oraz maszyny budowlane po zakończeniu lub podczas przerwy w realizacji prac budowlano-montażowych przechowywane są w miejscu położonym powyżej najwyższego poziomu wody zanotowanego w ciągu ostatnich 20 lat.

Jeżeli postanowienia niniejszej Klauzuli odbiegają w jakikolwiek sposób od obowiązujących przepisów prawa (w tym dotyczących ochrony przeciwpożarowej), zawsze jako warunki, które muszą być spełnione, należy traktować te, które nakładają na Ubezpieczającego bardziej rygorystyczne postanowienia.

KLAUZULA NR 110 POSTANOWIENIA SPECJALNE DOTYCZĄCE ŚRODKÓW ZABEZPIECZENIA PRZECIW OPADOM, POWODZI I ZALANIU

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń ogólnych warunków niezmienionych niniejszą Klauzulą, Aviva będzie ponosiła odpowiedzialność za szkody powstałe w przedmiocie ubezpieczenia spowodowane bezpośrednio lub pośrednio przez opady, powódź lub zalanie, pod warunkiem, że odpowiednie środki bezpieczeństwa były przewidziane na etapie projektu i jego późniejszej realizacji.

Przez odpowiednie środki bezpieczeństwa należy rozumieć takie, które uwzględniają dane statystyczne służb meteorologicznych (m.in. IMiGW) dotyczące opadów, powodzi i zalania w danym miejscu ubezpieczenia i dla danego okresu realizacji prac budowlano-montażowych za okres 10 lat bezpośrednio przed rozpoczęciem prac projektowych.

Jeżeli dane statystyczne, o których mowa powyżej, nie są dostępne ze względu na nieprowadzenie przez służby meteorologiczne obserwacji i gromadzenia stosownych danych, wymóg określony w zdaniu poprzedzającym nie ma zastosowania, pod warunkiem że Ubezpieczający dołożył należytej staranności w celu uzyskania ww. danych i posiada dokumentację potwierdzającą ich brak. Niniejsze postanowienie nie zmienia obowiązku prowadzenia przez Ubezpieczającego prac zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, ze szczególnym uwzględnieniem prawa budowlanego.

Aviva nie ponosi odpowiedzialności za:

- 1) szkody wynikłe z braku pełnej drożności naturalnych koryt rzecznych lub innych dróg przepływu wody, jeśli takie ograniczenie drożności powstało w związku z prowadzonymi pracami,
- 2) szkody powstałe w rezultacie nieusunięcia przez Ubezpieczającego z naturalnych koryt rzecznych lub innych dróg przepływu wody, przeszkód lub zatorów (np. piachu lub drzew) w swobodnym przepływie wody, jeśli takie koryto rzeczne lub inna droga wodna znajdowała się w obrębie terenu budowy, niezależnie od faktu czy w normalnych warunkach pozostają one wypełnione wodą czy też nie.

Jeżeli postanowienia niniejszej Klauzuli odbiegają w jakikolwiek sposób od obowiązujących przepisów prawa (w tym dotyczących ochrony przeciwpożarowej), zawsze jako warunki, które muszą być spełnione, należy traktować te, które nakładają na Ubezpieczającego bardziej rygorystyczne postanowienia.

KLAUZULA NR 111 POSTANOWIENIA SPECJALNE DOTYCZĄCE USUNIĘCIA SKUTKÓW OBSUNIĘCIA SIĘ ZIEMI

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń ogólnych warunków niezmienionych niniejszą Klauzulą, Aviva nie ponosi dodatkowo odpowiedzialności za:

- 1) koszty poniesione na usunięcie skutków obsunięcia się ziemi w zakresie, w jakim przekraczają one koszty usunięcia pierwotnego materiału (podłoża) z obszaru dotkniętego takim obsunięciem się ziemi; ograniczenie

niniejsze nie dotyczy obsunięcia się ziemi powodującego szkodę, jeżeli kontrakt nie przewidywał prac polegających na usuwaniu pierwotnego materiału w obrębie terenu budowy dotkniętego szkodą,

- 2) koszty poniesione na naprawę lub umocnienie zboczy lub innych nachylonych terenów, które uległy erozji, jeśli Ubezpieczający zaniechał lub nie podjął w odpowiednim czasie niezbędnych działań zabezpieczających takie zbocza lub nachylone powierzchnie.

KLAUZULA NR 112 POSTANOWIENIA SPECJALNE DOTYCZĄCE ŚRODKÓW ZABEZPIECZENIA PRZECIWPOŻAROWEGO NA TERENIE BUDOWY

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń ogólnych warunków niezmienionych niniejszą Klauzulą, Aviva będzie ponosiła odpowiedzialność za szkody powstałe w przedmiocie ubezpieczenia spowodowane bezpośrednio lub pośrednio przez pożar lub wybuch, pod warunkiem że:

1. W miarę postępu prac obiekty wyposażone są w sprawny, gotowy do użycia i dostępny przez cały czas odpowiedni sprzęt poż. oraz środki gaśnicze wystarczające do stłumienia pożaru w jego początkowej fazie.
2. Stanowiska wyposażone w nawinięte węże gaśnicze i przenośne gaśnice będą poddawane regularnym przeglądom nie rzadziej niż dwa razy w tygodniu. Wykonanie przeglądów będzie odnotowywane pisemnie w dokumentacji budowy.
3. Strefy pożarowe zostaną wydzielone zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa dla danego rodzaju obiektu tak szybko, jak to tylko możliwe po usunięciu szalunków.
Otwory szybów windowych, ciągów technicznych i innych przejść pomocniczych będą prowizorycznie zamknięte najszybciej jak to tylko możliwe, nie później jednak niż w momencie rozpoczęcia prac wykończeniowych.
4. Wszelkie odpady są usuwane regularnie, przy czym odpady łatwopalne usuwane są z poszczególnych kondygnacji na koniec każdego dnia pracy.
5. System „zezwoleń na pracę” obejmuje wszystkie podmioty związane z realizacją prac budowlano-montażowych, zaangażowane we wszelkiego rodzaju prace niebezpieczne pożarowo, a zwłaszcza:
  - a) szlifowanie, cięcie, spawanie, lutowanie,
  - b) użycie opalarek,
  - c) zastosowanie gorących mas bitumicznych,
  - d) inne procesy powodujące wytwarzanie ciepła.

Rozpoczęcie prac niebezpiecznych pożarowo może nastąpić jedynie po uzyskaniu przez wykonawcę pisemnego zezwolenia na ich prowadzenie. Wszelkie materiały palne oraz elementy konstrukcji obiektów i znajdujące się w nich instalacje występujące w miejscu prowadzenia prac oraz w jego sąsiedztwie są należycie zabezpieczone przed zapaleniem.

Prace niebezpieczne pożarowo są wykonywane wyłącznie przez osoby do tego upoważnione i posiadające stosowne kwalifikacje oraz odpowiednio wyszkolone w zakresie ochrony ppoż. i wyposażone w podręczny sprzęt gaśniczy.

Miejsca prowadzenia prac niebezpiecznych pożarowo oraz pomieszczenia sąsiadujące i wszelkie inne, w których mogło wystąpić zagrożenie pożarowe, są kontrolowane po zakończeniu prac. Kontrola jest ponawiana godzinę a następnie cztery godziny po zakończeniu prac niebezpiecznych pożarowo.

6. Wszelkie materiały wykorzystywane do realizacji kontraktu powinny być składowane z podziałem na jednostki składowania, a wartość pojedynczej jednostki nie może przekroczyć kwoty podanej w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.

Poszczególne jednostki składowania powinny być odległe od siebie o co najmniej 15 m lub przedzielone ogniomurami.

Wszystkie materiały palne, a zwłaszcza wszystkie palne ciecze i gazy, są składowane w odpowiedniej, bezpiecznej odległości od budowanego lub montowanego obiektu oraz od miejsca wykonywania prac niebezpiecznych pożarowo.

7. Na terenie budowy wyznaczony jest koordynator ds. bezpieczeństwa terenu budowy (w tym bezpieczeństwa ppoż.)

Istnieje możliwość natychmiastowego powiadomienia najbliższej jednostki straży pożarnej w razie powstania pożaru. W miarę możliwości utrzymywana będzie stała linia łączności z najbliższą jednostką straży pożarnej.

Plan ochrony pożarowej i plan akcji na wypadek pożaru został opracowany i wprowadzony w życie i jest systematycznie uaktualniany.

Najbliższa jednostka Straży Pożarnej jest zapoznana z miejscem prac, do którego natychmiastowy dostęp jest zapewniony w każdej chwili.

Pracownicy firm związanych z realizacją prac budowlano-montażowych, jak również firm dozorujących teren budowy są przeszkoleni w zakresie ochrony ppoż.

8. Teren budowy jest ogrodzony, a wstęp kontrolowany. Jeżeli postanowienia niniejszej Klauzuli odbiegają w jakikolwiek sposób od obowiązujących przepisów prawa (w tym dotyczących ochrony przeciwpożarowej), zawsze jako warunki, które muszą być spełnione, należy traktować te, które nakładają na Ubezpieczającego bardziej rygorystyczne postanowienia.

KLAUZULA NR 113 TRANSPORT ŁĄDOWY

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń ogólnych warunków niezmienionych niniejszą Klauzulą oraz za dopłatą dodatkowej składki, Aviva rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej w ramach Rozdziału I o szkody w ubezpieczonym mieniu, które powstały na terenie Rzeczypospolitej Polskiej podczas transportu lądowego (transport drogą powietrzną lub wodną pozostaje wyłączony z zakresu ubezpieczenia) na teren budowy, w rezultacie wypadku lub kolizji środka transportu, powodzi, trzęsienia ziemi, zalania, osunięcia lub zapadnięcia się ziemi, rabunku lub pożaru.

Aviva wypłaci odszkodowanie, pod warunkiem że ubezpieczone mienie zostało profesjonalnie zabezpieczone i przygotowane do transportu, przy czym przez przygotowanie do transportu rozumie się również czynności sztauerskie (tzn. sposób rozmieszczenia i zamocowania mienia na środku transportu).

Maksymalna wartość mienia przewożonego na jednym środku transportu nie może przekraczać limitu odpowiedzialności wskazanego w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.

KLAUZULA NR 115 UBEZPIECZENIE SZKÓD BĘDĄCYCH REZULTATEM BŁĘDÓW PROJEKTOWYCH, WAD MATERIAŁOWYCH I WADLIWEGO WYKONANIA

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń ogólnych warunków niezmienionych niniejszą Klauzulą oraz za dopłatą dodatkowej składki, Aviva rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej w ramach Rozdziału I o szkody w przedmiocie ubezpieczenia, spowodowane błędami projektowymi, wadą materiałową (w tym wadą odlewniczą) lub wadliwym wykonaniem.

Odszkodowanie za szkody objęte ochroną ubezpieczeniową w ramach niniejszej Klauzuli zostanie wypłacone po uprzednim dodatkowym pomniejszeniu o koszty, które Ubezpieczający poniosłby na usunięcie wymienionych wyżej wad lub błędów, gdyby zostały one odkryte przed wystąpieniem szkody.

Niniejsza Klauzula nie dotyczy szkód spowodowanych wadą materiałową lub wadliwym wykonaniem jakiegokolwiek materiału budowlanego (przez który rozumie się wszelkiego rodzaju materiały stosowane do wykonania konstrukcji i wykończenia budynków lub budowli), dla których zastosowanie mają postanowienia ogólnych warunków.

KLAUZULA NR 116 UBEZPIECZENIE UKOŃCZONYCH ODCINKÓW PRAC

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń ogólnych warunków niezmienionych niniejszą Klauzulą oraz za dopłatą dodatkowej składki, Aviva rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej w ramach Rozdziału I o szkody, które powstały w ukończonych częściach lub etapach prac budowlano-montażowych, instalacjach lub ich częściach albo w jednej lub większej ilości maszyn odebranych na podstawie końcowego protokołu zdawczo-odbiorczego lub wyłączonych do eksploatacji, pod warunkiem że takie szkody są bezpośrednio wynikiem prac związanych z realizacją innych części kontraktu objętego ochroną ubezpieczeniową i wydarzyły się w okresie ich realizacji.

KLAUZULA NR 117 POSTANOWIENIA SPECJALNE DOTYCZĄCE PRAC ZWIĄZANYCH Z UKŁADANIEM RUR ORAZ PRZEWODÓW SIECI WODOCIĄGOWEJ I KANALIZACYJNEJ

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń ogólnych warunków niezmienionych niniejszą Klauzulą, Aviva będzie ponosiła odpowiedzialność za szkody spowodowane bezpośrednio lub pośrednio przez zalanie, zapiaszczenie, zamulenie, erozję, zapadnięcie lub wymycie rur, przewodów, wykopów lub szybów wyłącznie pod warunkiem, że:

- 1) rury i przewody zostały zabezpieczone natychmiast po ich ułożeniu poprzez częściowe zasypanie wykopu w taki sposób, aby w razie zalania wykopu nie było możliwe ich przemieszczenie,
- 2) rury i przewody zostały zabezpieczone natychmiast po ich ułożeniu poprzez odpowiednie zamknięcie lub zablokowanie otwartych zakończeń, tak aby uniemożliwić dostanie się do ich wnętrza wody, piasku, mułu itp.,
- 3) urządzenia czopujące, które będą mogły być wykorzystane do awaryjnego zabezpieczenia rur, są dostępne w pobliżu końców rur; zakończenia rur narażone na zalanie pozostają zacopowane w trakcie każdej przerwy w realizacji prac, a przynajmniej w nocy oraz w dni świąteczne,
- 4) wykopy, w których ułożone zostały rury i przewody, zostaną zasypane natychmiast po zakończeniu ostatnich prób ciśnieniowych.

Maksymalna wysokość odszkodowania na jedno zdarzenie nie może w żadnym razie przekroczyć kosztów naprawy odcinka, którego długość wskazana jest w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.

Jeżeli postanowienia niniejszej Klauzuli odbiegają w jakikolwiek sposób od obowiązujących przepisów prawa (w tym dotyczących ochrony przeciwpożarowej), zawsze jako warunki, które muszą być spełnione, należy traktować te, które nakładają na Ubezpieczającego bardziej rygorystyczne postanowienia.

KLAUZULA NR 119 MIENIE ISTNIEJĄCE, NALEŻĄCE DO INWESTORA LUB DO UBEZPIECZAJĄCEGO LUB TEŻ ZNAJDUJĄCE SIĘ W JEGO PIECZY LUB POD KONTROLĄ

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń ogólnych warunków niezmienionych niniejszą Klauzulą oraz za dopłatą dodatkowej składki, Aviva rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej w ramach Rozdziału I o szkody w mieniu należącym do inwestora lub do Ubezpieczającego lub też znajdującym się w jego pieczy lub pod kontrolą, istniejącym na terenie budowy lub w jego bezpośrednim otoczeniu w dniu rozpoczęcia realizacji kontraktu, pod warunkiem, że szkody w tym mieniu wydarzyły się podczas okresu realizacji prac budowlano-montażowych oraz w bezpośrednim związku z prowadzeniem prac budowlano-montażowych objętych ochroną ubezpieczeniową w ramach Rozdziału I ogólnych warunków.

Mienie objęte umową ubezpieczenia w ramach niniejszej Klauzuli to budynki, budowle, maszyny, urządzenia i instalacje.

Aviva wypłaci odszkodowanie za szkody w mieniu ubezpieczonym w ramach niniejszej Klauzuli, z zastrzeżeniem, że przed rozpoczęciem realizacji prac jego stan był dobry oraz podjęte zostały wszelkie niezbędne środki mające na celu zminimalizowanie ryzyka wystąpienia szkody.

W odniesieniu do szkód spowodowanych wibracjami, usunięciem lub osłabieniem elementów nośnych, podpór lub nośności gruntu, Aviva ponosi odpowiedzialność jedynie za szkody w ubezpieczonym w ramach niniejszej Klauzuli mieniu, wynikłe z całkowitego lub częściowego zawalenia się budynków lub budowli, a także, jeżeli konstrukcja takiego budynku lub budowli została uszkodzona w sposób zagrażający jego stabilności i uniemożliwiający naprawę w wyniku czego obiekt przeznaczony został do rozbiórki.

Wysokość szkody ustala się zawsze jako wartość rzeczywistą mienia.

Aviva nie ponosi odpowiedzialności za:

- 1) szkody, które można było przewidzieć, biorąc pod uwagę charakter prowadzonych prac budowlano-montażowych oraz sposób ich realizacji,
- 2) koszty poniesione w wyniku działań podjętych w celu uniknięcia lub zminimalizowania ryzyka wystąpienia szkody, które to działania okazały się niezbędne w trakcie okresu realizacji prac budowlano-montażowych.

KLAUZULA NR 120 UBEZPIECZENIE SZKÓD SPOWODOWANYCH WIBRACJAMI, USUNIĘCIEM LUB OSŁABIENIEM ELEMENTÓW NOŚNYCH, PODPÓR LUB NOŚNOŚCI GRUNTU

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń ogólnych warunków niezmienionych niniejszą Klauzulą oraz za dopłatą dodatkowej składki, Aviva rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej w ramach Rozdziału II o odpowiedzialność cywilną za szkody spowodowane wibracjami, usunięciem lub osłabieniem elementów nośnych, podpór lub nośności gruntu, z zastrzeżeniem, że:

- 1) w odniesieniu do szkód rzeczowych w mieniu osób trzecich Aviva ponosi odpowiedzialność jedynie za szkody wynikłe z całkowitego lub częściowego zawalenia się budynków, budowli lub konstrukcji, a także, jeżeli konstrukcja takiego budynku lub budowli została uszkodzona w sposób zagrażający jego stabilności i uniemożliwiający naprawę, w wyniku czego obiekt przeznaczony został do rozbiórki,
- 2) Aviva ponosi odpowiedzialność za szkody w mieniu tylko wówczas, kiedy jego stan przed rozpoczęciem realizacji prac był dobry i zostały podjęte wszelkie niezbędne środki mające na celu zminimalizowanie ryzyka wystąpienia szkody.

Na wniosek Avivy Ubezpieczający będzie zobowiązany sporządzić, przed rozpoczęciem realizacji prac budowlano-montażowych i na własny koszt, raport o stanie technicznym zagrożonego mienia.

Aviva nie ponosi odpowiedzialności za:

- 1) szkody, które były możliwe do przewidzenia uwzględniając charakter prowadzonych prac budowlano-montażowych oraz sposób ich realizacji,
- 2) uszkodzenia powierzchniowe, które nie mają wpływu na stabilność gruntu, budynku lub innego mienia i nie zagrażają ich użytkownikom,
- 3) koszty poniesione w wyniku działań podjętych w celu uniknięcia lub zminimalizowania ryzyka wystąpienia szkody, które okazały się niezbędne w trakcie okresu realizacji prac budowlano-montażowych.

KLAUZULA NR 121
POSTANOWIENIA SPECJALNE DOTYCZĄCE PRAC ZWIĄZANYCH
Z PALOWANIEM, KONSTRUKCJĄ FUNDAMENTÓW ORAZ ŚCIAN
OPOROWYCH, SZCZELNYCH LUB SZCZELINOWYCH

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń ogólnych warunków niezmienionych niniejszą Klauzulą, Aviva nie ponosi dodatkowo odpowiedzialności za koszty poniesione przez Ubezpieczającego w związku z:

- 1) koniecznością wymiany, poprawienia lub naprawy (prostowania) pali lub elementów ścian oporowych, szczelnych lub szczelinowych, które:
  - a) zostały niedopasowane, przesunięte, błędnie ustawione lub zakleszczyły się w trakcie ich wbijania lub montażu na terenie budowy,
  - b) zaginęły lub zostały porzucone, uszkodzone lub zniszczone w trakcie ich wbijania lub wyciągania,
  - c) zostały zablokowane, uszkodzone lub zniszczone w wyniku uszkodzenia lub zakleszczenia urządzenia do palowania lub osłony,
- 2) koniecznością poprawienia lub naprawy rozłączonych, rozszczelnionych, rozczepionych lub niewłaściwie spasowanych elementów ścianek,
- 3) koniecznością usunięcia przecieków lub koniecznością oczyszczenia w wyniku infiltracji jakiegokolwiek substancji,
- 4) koniecznością wypełnienia pustych przestrzeni lub wymiany utraconego bentonitu lub jakiegokolwiek płynu stabilizującego,
- 5) brakiem pozytywnego wyniku testów obciążeniowych przeprowadzonych w odniesieniu do pali lub jakichkolwiek elementów fundamentów lub w związku z faktem niespełnienia przez te elementy jakichkolwiek innych projektowanych parametrów wytrzymałościowych,
- 6) koniecznością odtworzenia profilu lub wymiarów.

Niniejszy dodatek nie ma zastosowania w odniesieniu do szkód spowodowanych działaniem sił przyrody.

Obowiązek udowodnienia, że przyczyną powstania wymienionych w niniejszym dodatku i wyłączonych z zakresu ochrony ubezpieczeniowej kosztów było działanie sił przyrody, spoczywa na Ubezpieczającym.

KLAUZULA NR 201
OKRES GWARANCJI

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń ogólnych warunków niezmienionych niniejszą Klauzulą oraz za dopłatą dodatkowej składki wskazanej w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia, Aviva rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej w ramach Rozdziału I o szkody w ubezpieczonych pracach budowlano-montażowych powstałe w okresie konserwacji lub gwarancji wskazanym w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia w sytuacji, gdy szkody te są wynikiem błędów projektowych, wad materiałowych (w tym wad odlewniczych) lub wadliwego wykonania.

Odszkodowanie za szkody objęte ochroną ubezpieczeniową w ramach niniejszej Klauzuli zostanie wypłacone po uprzednim pomniejszeniu o koszty, które Ubezpieczający poniosłby na usunięcie wymienionych wyżej wad lub błędów, gdyby zostały one odkryte przed wystąpieniem szkody.

Ochrona ubezpieczeniowa udzielona na warunkach niniejszej Klauzuli nie obejmuje jakichkolwiek:

- 1) szkód powstałych bezpośrednio lub pośrednio w związku z pożarem, eksplozją lub działaniem siły wyższej,
- 2) szkód w eksploatowanych przed przystąpieniem do ich montażu maszynach, urządzeniach i instalacjach, które następnie były montowane zgodnie z kontraktem,
- 3) szkód o charakterze następczym,
- 4) szkód z tytułu odpowiedzialności cywilnej.

Limit odpowiedzialności na jedno i wszystkie zdarzenia losowe oraz franszyza redukcyjna dla szkód obejmowanych ochroną ubezpieczeniową w ramach niniejszej Klauzuli wskazane są w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.

KLAUZULA NR 203
POSTANOWIENIA SPECJALNE DOTYCZĄCE MASZYN UŻYWANYCH

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń ogólnych warunków niezmienionych niniejszą Klauzulą, Aviva nie ponosi dodatkowo odpowiedzialności za szkody we wcześniej eksploatowanych, będących przedmiotem montażu instalacjach, maszynach i urządzeniach objętych umową ubezpieczenia:

- 1) których powstanie można przypisać wcześniejszej eksploatacji,
- 2) powstałych w trakcie lub do których przyczyniły się czynności demontażu (jeśli prace demontażowe nie zostały objęte ochroną ubezpieczeniową),
- 3) powstałych w jakichkolwiek częściach niemetalowych.

KLAUZULA NR 218
KOSZTY POSZUKIWANIA PRZECIEKÓW PRZY UKŁADANIU
RUROCIĄGÓW

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń ogólnych warunków niezmienionych niniejszą Klauzulą oraz za dopłatą dodatkowej składki, Aviva rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej w ramach Rozdziału I o niezbędne i uzasadnione koszty dodatkowe poniesione przez Ubezpieczającego z tytułu:

- 1) poszukiwania przecieków, które ujawniły się podczas wykonywania testu hydrostatycznego (włącznie z kosztami wypożyczenia specjalistycznej aparatury oraz kosztami jej obsługi i transportu),
- 2) robót ziemnych na nieuszkodzonym odcinku rowu, o ile roboty te będą konieczne w związku z poszukiwaniem lub usuwaniem przecieków, np. wykonanie wykopów, odkrycie rurociągu, ponowne zasypanie, pod warunkiem, że:
  - przeciek został spowodowany zdarzeniem losowym objętym umową ubezpieczenia oraz
  - wskazany w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia procent spoin spawalniczych został prześwietlony promieniami rentgenowskimi, a wykryte w ten sposób wady zostały w należyty sposób usunięte.

Koszty spowodowane błędnie wykonaną naprawą wadliwych spoin spawalniczych są wyłączone z zakresu ochrony ubezpieczeniowej.

Limity odpowiedzialności na jedno i wszystkie zdarzenia losowe dla:

- 1) pojedynczego testowanego hydrostatycznie odcinka,
- 2) łącznie wszystkich kosztów obejmowanych ochroną w ramach niniejszej Klauzuli w okresie realizacji prac budowlano-montażowych,

wskazane są w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.

KLAUZULA NR 219
POSTANOWIENIA SPECJALNE DOTYCZĄCE POZIOMYCH WIERCEŃ
KIERUNKOWYCH PRZY PRZEJŚCIACH RUR, PRZEWODÓW LUB
RUROCIĄGÓW POD RZEKAMI, NASYPAMI, DROGAMI ITP.

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń ogólnych warunków niezmienionych niniejszą Klauzulą, Aviva będzie ponosiła odpowiedzialność za szkody powstałe w trakcie wykonywania poziomych wierceń kierunkowych przy przejściach rur, przewodów lub rurociągów pod rzekami, nasypami, drogami itp., pod warunkiem że przed rozpoczęciem prac przeprowadzono analizę gruntu (obejmującą min. pobranie próbek oraz wiercenia próbne) zgodnie z wymogami i standardami obowiązującymi przy prowadzeniu prac wiertniczych oraz że wykonawca dysponuje wiedzą i doświadczeniem w technikach prowadzenia wierceń kierunkowych.

Aviva nie ponosi odpowiedzialności za szkody powstałe:

- 1) w wyniku rozminięcia się z docelowym punktem wiercenia lub w związku z jakimkolwiek odchyleniem od planowanego kierunku wiercenia,
- 2) w rezultacie strat, ubytków lub utracie właściwości płynu stabilizującego (np. bentonitu),
- 3) w zewnętrznej izolacji rur, przewodów lub rurociągów w obrębie terenu kierunkowego wiercenia.

Dla szkód powstałych w trakcie wykonywania poziomych wierceń kierunkowych ustala się franszyzę redukcyjną w wysokości 20 proc. wysokości szkody, jednak nie mniej niż kwota wskazana w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.

KLAUZULA USUNIĘCIA RUMOWISKA

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń ogólnych warunków niezmienionych niniejszą Klauzulą oraz za dopłatą dodatkowej składki, Aviva rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej w ramach Rozdziału I o niezbędne i uzasadnione koszty dodatkowe poniesione przez Ubezpieczającego w związku z uprzątnięciem pozostałości po szkodzie objętej ochroną ubezpieczeniową, łącznie z kosztami rozbiórki i demontażu części niezdatnych do użytku, ich wywozem, składowaniem lub utylizacją; dodatkowo ochrona obejmuje również koszty demontażu i ponownego montażu nieuszkodzonych części ubezpieczonego mienia, jeżeli czynności takie są niezbędne w celu przeprowadzenia naprawy mienia dotkniętego szkodą; w żadnym razie nie będą pokrywane koszty związane z usunięciem zanieczyszczeń gleby lub wody i ich rekultywacją.

Limit odpowiedzialności na jedno i wszystkie zdarzenia dla kosztów obejmowanych ochroną ubezpieczeniową w ramach niniejszej Klauzuli wskazany jest w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.

KLAUZULA KOSZTÓW DODATKOWYCH

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń ogólnych warunków niezmienionych niniejszą Klauzulą oraz za dopłatą dodatkowej składki,

Aviva może rozszerzyć zakres ochrony ubezpieczeniowej w ramach Rozdziału I o niezbędne i uzasadnione koszty dodatkowe poniesione przez Ubezpieczającego bezpośrednio w konsekwencji zaistniałej szkody objętej ochroną ubezpieczeniową. Koszty, o których mowa w niniejszej klauzuli, obejmują:

- 1) koszty dodatkowe składowania, zabezpieczenia lub transportu ubezpieczonego mienia,
- 2) koszty dodatkowe związane z czynnościami mającymi na celu zapobieżenie zwiększeniu się szkody, z włączeniem kosztów akcji ratowniczej oraz poszukiwawczej, w tym także kosztów poszukiwania wycieków wody, pary oraz gazu oraz kosztów zabiegów odkażających,
- 3) koszty dodatkowe związane z wynagrodzeniem należnym architektom, inspektorom, inżynierom-konsultantom, a także pozostałe koszty ekspertów, które Ubezpieczający jest zobowiązany ponieść w celu odtworzenia lub zastąpienia ubezpieczonego mienia uszkodzonego, zniszczonego lub utraconego w wyniku zaistnienia zdarzenia losowego objętego umową ubezpieczenia, z zastrzeżeniem że wyłączone są koszty poniesione na wyliczenie i przygotowanie roszczenia przez Ubezpieczającego, natomiast ubezpieczone koszty ekspertów nie mogą przekraczać obowiązujących średnich stawek rynkowych,
- 4) koszty dodatkowe związane z odtworzeniem planów, rysunków lub innych dokumentów kontraktowych uszkodzonych, zniszczonych lub utraconych w wyniku zaistnienia zdarzenia losowego objętego umową ubezpieczenia; całkowita wartość kosztów obejmowanych ochroną w ramach niniejszej Klauzuli zostaje ograniczona do kosztów robocizny poniesionych na takie odtworzenie dokumentów z włączeniem kosztów pracy w godzinach nadliczbowych oraz przeprowadzenia niezbędnych badań i analiz.

Koszty dodatkowe objęte ochroną ubezpieczeniową są wskazane w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.

Limit odpowiedzialności na jedno i wszystkie zdarzenia dla kosztów obejmowanych ochroną ubezpieczeniową w ramach niniejszej Klauzuli wskazany jest w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.

KLAUZULA OSÓB WIZYTUJĄCYCH

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń ogólnych warunków niezmienionych niniejszą Klauzulą oraz za dopłatą dodatkowej składki, Aviva rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej w ramach Rozdziału II o odpowiedzialność cywilną za szkody wyrządzone osobom wizytującym teren budowy będącym pracownikami Ubezpieczającego lub innego podmiotu związanego z realizacją prac budowlano-montażowych, pod warunkiem że osoby takie przed wejściem na teren budowy uzyskały zezwolenie kierownictwa budowy na przeprowadzenie wizytacji i przebywanie na placu budowy oraz że wizytacja odbywa się przy stałej obecności przedstawiciela kierownictwa budowy, z zachowaniem zasad BHP.

Wypłata świadczenia na rzecz osoby poszkodowanej lub uprawnionej do otrzymania świadczenia następuje na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu powszechnego zapadłego przeciwko sprawcy szkody lub ugody poszkodowanego ze sprawcą, za zgodą Avivy i stanowi nadwyżką ponad świadczenie ustalone przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych na podstawie obowiązujących przepisów o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

Z zakresu ubezpieczenia w ramach niniejszej Klauzuli wyłączona pozostaje odpowiedzialność cywilna Ubezpieczającego jako pracodawcy za następstwa wypadków przy pracy.

KLAUZULA LIKWIDACJI DROBNYCH SZKÓD

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń ogólnych warunków niezmienionych niniejszą Klauzulą, w razie szkód, których szacowana całkowita wysokość ponad przyjęty w umowie ubezpieczenia poziom franszyzy redukcyjnej w dniu powstania nie przekracza kwoty wskazanej w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia, Ubezpieczający ma prawo przystąpić natychmiast po zgłoszeniu szkody do jej likwidacji, zachowując części uszkodzone oraz sporządzając uprzednio pisemny protokół o okolicznościach powstania szkody oraz jej skutkach (wraz z dokumentacją zdjęciową). Protokół powinien zawierać podpisy przedstawicieli Ubezpieczającego, świadka zdarzenia lub osoby, która wykryła szkodę oraz, jeśli to możliwe, oświadczenie sprawcy szkody. Niezależnie od powyższych postanowień, Ubezpieczający ma obowiązek powiadomić o szkodzie policję, jeżeli szkoda jest wynikiem lub posiada znamiona przestępstwa.

KLAUZULA PRZEDŁUŻENIA OKRESU UBEZPIECZENIA

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń ogólnych warunków niezmienionych niniejszą Klauzulą, Aviva nie będzie pobierała dodatkowej składki w razie przedłużenia okresu realizacji prac budowlano-montażowych w wyniku wydłużenia czasu realizacji kontraktu maksymalnie o liczbę dni wskazaną w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia. W razie konieczności dalszego przedłużenia okresu realizacji prac budowlano-montażowych powodującej, że łączna długość przedłużenia przekroczy wskazaną liczbę dni, a także, gdy przedłużenie nastąpi o większą niż wskazana liczba dni, składka dodatkowa będzie naliczana proporcjonalnie do całości okresu przedłużenia.

Postanowień niniejszej Klauzuli w żadnym razie nie należy interpretować jako zgody Avivy na przedłużenie okresu realizacji prac budowlano-montażowych.

Przedłużenie okresu realizacji prac budowlano-montażowych może zostać objęte ubezpieczeniem pod warunkiem dokonania pisemnego zgłoszenia Ubezpieczającego oraz potwierdzenia tego faktu przez Avivę.

KLAUZULA AUTOMATYCZNEGO WZROSTU

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń ogólnych warunków niezmienionych niniejszą Klauzulą, strony postanawiają, że jeżeli w trakcie okresu realizacji prac budowlano-montażowych okaże się, że faktyczna wartość kontraktu przewyższa przyjętą w momencie zawierania umowy sumę ubezpieczenia prac budowlano-montażowych, suma ubezpieczenia takich prac zostanie automatycznie zwiększona o wartość nadwyżki, jednak nie więcej niż o wskazany w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia procent sumy ubezpieczenia prac budowlano-montażowych oraz pod warunkiem, że ostateczna, całkowita wartość kontraktu zostanie zadeklarowana przez Ubezpieczającego nie później niż w terminie 30 dni po zakończeniu okresu realizacji prac budowlano-montażowych.

W takim przypadku składka wymieniona w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia stanowi składkę zaliczkową, niepodlegającą zwrotowi.

Na podstawie deklaracji wartości kontraktu przedstawionej przez Ubezpieczającego Aviva dokona rozliczenia składki zaliczkowej przy zastosowaniu stawki wskazanej w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia. Jeżeli ustalona w ten sposób składka ostateczna przewyższa składkę zaliczkową, Ubezpieczający zobowiązany jest do opłacenia różnicy pomiędzy składką ostateczną a składką zaliczkową.

Aviva Towarzystwo Ubezpieczeń Ogólnych SA

tel. +48 22 557 44 44
e-mail: bok@aviva.pl, www.aviva.pl